

Hipru

Nægkiariien sə rani mə nəfe i nəkukuə

Səreirei mə sin rımərai nəkukuə i. Iərmama riti rımərai ia nuk 60. Ia nəpın nəha nərmama kamhometə nakalasia me fwe Rom. Kımərai pen nəkukuə i revən ti nəkur Isrel nepwın səməme haməni nıpərhienien ia Iesu. Səpkukurən mhə mə irəha hamarə pəku rosi fwe tənə Isrel uə taon nəha Rom. Kamo nəmisəien mınraha ro pen irəha na tuhəpwəh nahatətəien səvənraha ia Iesu mhərərīg mhesi pen mwi Loa səvəi Moses. Nəkukuə i kani mə Hipru raməgkiari m nəkur Isrel mə nahatətəien səvənraha ia Iesu Kristo ramasan pık məpi raka nahatətəien kupwən səvənraha. Iesu in Tini Kumwesən. In rasori məpi raka nagelo me, Moses, Josua, mine pris me. Iesu in rımamhə m kumatia a rınəmwhen ti nuvehi rakaien noien ərəha. Nemhəien səvənhi rousi raka noien səvəi pris kupwən me səməme haməvi netə ti noien ərəha ia nəpın səvəi Oltestamen. Japta 11 raməgkiari ia nahatətəien səvəi nərmama ia Oltestamen. Nəpın nəkur Isrel səməme haməni nıpərhienien ia Kristo həvsini nəkukuə i, ruvehi utə nətərīgien səvənraha ia nahatətəien səvənraha. Nənə həni nıpərhienien ia Kumwesən ia nəpın səvəi nəmisəien.

¹ Fwe kupwən, nəpın rıpık mine ia suatuk me səpəmsəpə, Kumwesən rəgkiari m kaha me

səkitaha, nəgkiariien səvənhi ruku pen ia profet me səvənhi, ² mətə nəpɪn kurirə rinauvehe ipaka, nənə in rəgkiari m kitaha, nəgkiariien səvənhi ruku pen ia Tini sə rɪmərfi mə trərɪmənu ia narimnari me pam səvəi Tata səvənhi. Ia Tini, in rino neiai mine tɪprənə mine narimnari me pam. ³ Tini Kumwesən kamətə pen nukuraanien asori səvəi Kumwesən irə, tɪ nəri nə mə in rəmwhen atukwatukw ia Tata səvənhi ia narimnari me pam, maməkwtəmhiri narimnari me pam ia nəgkiariien əsanɪn səvənhi. Nəpɪn rɪnaikuas raka noien ərəha me səvəi nərmama, nənə mevən fwe ia neiai, məkure ia nɪkare Kumwesən asori mwatuk.

Tini Kumwesən in rasori məpi raka nagelo me

⁴ Tini Kumwesən ruvehe minasori raka məpi raka nagelo me rəmwhen mə nəhag Kumwesən rɪməuvei pen min rasori məpi raka nəghɪnraha.

⁵ Iakani iamɪnha irə tɪ nəri nə mə Kumwesən rɪpkɪni anan mhə tɪ agelo riti səvənhi mə,

“Ik nərik,

təkwtəkɪwuni iakuvəuvehe tata atukwatukw səim.”

Kumwesən rɪpkɪni anan mhə tɪ agelo riti mə,

“Iou takuvehe tata səim,

nənə ik tikuvehe nərik.”

⁶ Mətə nəpɪn Kumwesən rɪnərhi pehe tini sə rɪməkupwən mətui ruvehe ia tɪprənə i, nənə mini mə,

“Pwəh nagelo me pam səiou hənɪmwɪ nukurhunnaha, mhəsai in.”

1:2: Sam 2:8, Mat 21:38, Jon 1:3 **1:3:** 2Kor 4:4, Wok Me 2:33-34, Kol 1:20, Hip 8:1 **1:4:** Fil 2:9 **1:5:** Wok Me 13:33, Hip 5:5, 1Kron 17:13 **1:6:** Rom 8:29, Sam 97:7

7 Mətə in rəgkiari ia nagelo me mɪni mə,
 “In ramo nagelo me səvənhi həmwəhen ia nımətəgi
 me,
 mamə səvənhi iotukwininari me həmwəhen ia
 nərami napw me.”

8 Mətə rınaməgkiari ia tɪni nənə mani mə,
 “Kumwəsən nərimənuien səim tramarə rerin ia
 nuk nuk me.
 Ik ikamərimənu ia nərmama me səim ia noien
 atukwatukw.”

9 Ik ikokeikei a natukwatukwien
 nənə məmwəki noien ərəha.
 Ro pen Kumwəsən, Kumwəsən səim, rınəmri
 kupwən ik,
 nənə ik ikasori ia ik me nepwɪn.
 Nənə rino pen oel ia kəmkapwə ramahatən pen mə
 ik kig,
 mamə rerim ramagien məpi raka ik me
 nepwɪn.”

10 Nənə Kumwəsən rini pen mwi ti tɪni mə,
 “Iərimənu, fwe nukune narəien ikinəmri tiprənə i,
 nənə narimnari me ia nıməgouagou ikino
 irəha ia rəgim mi.”

11 Narimnari me pam i tuhəpkiwən,
 irəha tuhakuas məhwəhen ia tɪnari sə
 riməri,
 mətə ik ikamarə rerin a.

12 Ik tikərfe irəha rəmwəhen kamərfe tɪnari,
 tuko irəha rəmwəhen karkahu kuvehi raka
 karkahu pen səpə,
 mətə ik ikamarə a iamɪnhi irə məmɛvən ia nuk
 nuk me

ko ipkəmhə məhə nəpɪn riti.”

13 Kumwəsən rɪpkini pen anan məhə ti əgelo riti
 səvənhi mə,

“Əkure ia nıkarek mwatuk
 meste tako nərmama səməme haməmwəki ik
 həuvehe,
 tikərpwi utə tıpage nısum mi ia nırəha.”

¹⁴ Mətə nagelo me, irəha nəfe? Irəha nənimwin me kamho tukwini nari m Kumwesən. In rərhi pehe irəha mə tühəuvehe mhasitu ia nərmama səməme in truvehimiru irəha.

2

Kitaha tsaməkeikei mhətərig amasan ti nəfe səuvəregi raka

¹ Ro iamınhi irə kitaha tsaməkeikei mhətərig amasan mwi ti nəfe səuvəregi raka, kamo kitaha saraka mərməru irə. ² Kitaha sənətə raka mə nəgkiariien səvəi Loa nagelo me həuvei pen m kaha kupwən me səkitaha ro nıpərhiienien. Nərmama me pam səməme həno noien ərəha uə hənərui nəgkiariien nəha, kuvei pen nərpwinien sə ratukwatukw mınraha. ³ Ro pen tsəfo mhəp ti nərpwinien sə Kumwesən tro m kitaha trini mınuə so nəri auər a ia nəgkiariien i ramasan pık maməvisau suatuk sə in rauvehimiru nərmama irə? İərimənu səkitaha rıməkupwən mını irəp w nəgkiariien nəha. Kurirə irə nərmama me i səməme həməregi, irəha hahətən kitaha ia nəgkiariien nəha mə ro nıpərhiienien. ⁴ Kumwesən in mwi ro kitaha sətoni mə nəgkiariien nəha ro nıpərhiienien i. In ro nımtətien me mını narimnari me nərmama hətoni nənimenraha rier tukwe,

1:14: Sam 34:7, 91:11 **2:2:** Kal 3:19 **2:3:** Hip 10:29, 12:25
2:4: Mak 16:20, 1Kor 12:4,11

nənə muvei pen niskaiien me səvəi Nənimwɪn Ikinan m nərɱama resi pen nətəriɡien səvənhi.

Iesu rıməuvehe iərmama nıpwran rəmwhen ia nıpwrataha

⁵ Rıpkə mħə nagelo me Kumwesən rıməuvehi utə irəha mə tuhəriɱənu ia tıprənə vi sə trıpkuvehe, tıprənə nəha saməɡkiari irə. ⁶ Nəɡkiariien riti sə raməmak ia Nəkukuə Ikinan rani mə,

“Iərmama in nəri auər a,
mətə rerım tramrhi in,
tikəpwəh nenouenouien irə,

nənə ik ikamətui amasan ti iəməti iərmama.

⁷ Ia nəpın kwakwa a ik ikıməuvehi irapw in rei-waiu inhəripw anan ia nagelo me,

nənə məfəfau pen nasoriien ɱine nısiaien ia kənkəpwə,

⁸ məmri narımnari me pam kamharə inhəripw ia tıpage nısun ɱi.”

Nəɡkiariien i sə rani mə Kumwesən rəmri narımnari me pam kamharə inhəripw ia tıpage nısuı iərmama nıpwran mə Kumwesən rıpkəpwəh mħə kuatia mə iərmama trəpwəh nəriɱənuien irə. Mətə kitaha səpkətoni mħə ihi iərmama raməriɱənu ia narımnari me pam. ⁹ Mətə nari kuatia sənətoni in i Iesu sə Kumwesən rıməuvehi irapw in reiwaiu anan ia nagelo me səvəi nəpın kwakwa a. Nənə təkwtəkwuni nəha kınəfəfau pen nasoriien ɱine nısiaiien ia kənkəpwə ti nəri nə mə rıməuvehi nəmısiəien memħə. Ouəh, ia namasanien səvəi Kumwesən in remħə muvehi təɱwki nərɱama pam.

¹⁰ Kumwesən sə rıno narımnari me pam mə

narimnari me naha savenhi, in ro noien riti ramasan pik in i ro Iesu riregi namsaien me. Namsaien me naha hano Iesu ruvehe matuk-watukw mamwhen. In iarmama sa rukupwan mousi amwesi nakwus ti nuvehimiruien nipwnati Kumwesan me hapik. Kumwesan truvehi uta iraha tuhauvan mharə ia kwopun ramser. ¹¹ Iesu ramo narmama me savenhi hauvehe mho nakur ikinan me ma iraha narmama me savai Kumwesan noien araha savanraha riwan. Nane Iesu mine narmama me savenhi savanraha tata kuatia a. Ro pen Iesu ripkauris mha ma trakwein iraha ma pivni me ¹² napin ramagkiari iamihhi ira minuə, “Iou takini irapw naghim ti piak me.

Ia nimwrhenhi nousasimwinien savanraha takagnagini ik.”

¹³ In rani mwi ma,

“Iou takamri pen nahatataien saiou ia Kumwesan.”

Nane mani mwi ma,

“Ətə ro. Iou i kimaha nakwərhakwərha me samame Kumwesan riməuvei pehe iraha miou.”

¹⁴ Ti nari na ma nakwərhakwərha me naha nusanraha mine nitenraha rarə, ro pen Iesu in mwi ruvehe mo in iarmama ramwhen a ia niraha nusan mine niten rarə. In ro iamihha ira ma tremha, nane ia nemhəien savenhi trouaha iaremha sa rauvehi niskaiien savai noien iarmama remha. Iaremha naha Setan. ¹⁵ Ti nari na ma narmama haməhekir nemhəien, nehekiriien savanraha raməkwətəmhiri tarini iraha napin me pam ia nimiruien savanraha. Ramwhen a ma iraha slef me. Mətə Iesu rimamha ma truvei raka iraha,

tuhəpwəh mwi noien irəha slef me. In ruvəfi nari ia nirəha. ¹⁶ Rino nukurənien irə mə Iesu ripkasitu mhə ia nagelo me, mətə rinasitu ia kwənəkwas me səvəi Epraham. ¹⁷ Ro pen in rīməuvehe məmwhen a ia piəvni me ia noien me pam, mə ia nīkaren səvəi wok səvəi Kumwesən, in rukurən nuveheien pris asori anan riti sə trapi ti nərmama me səvənhi, nənə irəha həukurən nətigiteien irə traikuas raka noien ərəha me səvənraha. ¹⁸ Ti nəri nə mə in ruvəregi raka nəmisəien ia nəpīn nəha kīnameipweipwi in ia noien ərəha ro pen in rukurən nasituēien ia səməme kameipweipwi irəha ia noien ərəha ipwet mīne.

3

Iesu in rasori məpi raka Moses

¹ Ro pen, piak ikinan me, nərmama me Kumwesən ia neiai rīnəkwein pəri ia kitaha m kīmiaha, hətərig ro ia Iesu, aposol mīne pris asori anan səvəi nəgkiariēien səkitaha sə saməni irapw. ² Kumwesən rīməuvehi utə in mə tro wok i, nənə in ro nəkwai Kumwesən ia narimnari me pam, rəmwhen ia Moses fwe kupwən in rino nəkwai Kumwesən ia wok me pam səvənhi ia nəkwai nimwə səvəi Kumwesən. ³ Mətə Iesu in rasori məpi raka Moses rəmwhen iəmə sə ruvrhəkīn nimwə riti in rasori məpi raka nimwə nəha. ⁴ Ouəh nīpərhienien, nimwə me pam kuatia kuatia iərmama ruvrhəkīn, mətə iəmə sə rīməuvrhəkīn narimnari me pam in nəha Kumwesən. ⁵ Moses in iotukwininari riti sə ro

2:16: Aes 41:8-9

2:17: Fil 2:7, Hip 2:14, 1Jon 2:2, 4:10

3:5:

Nam 12:7

nəkawai Kumwesən ia wok me pam səvənhi ia nəkawai nimwə səvəi Kumwesən, nənə mukupwən mīni irapw narimnari me səməme Kumwesən trəgkiari mwi irə kurirə ikin. ⁶ Kristo, in mwi ro nəkawai Kumwesən ia narimnari me pam. Mətə rīpko mhə in iotukwininari a riti ia nəkawai nimwə səvəi Kumwesən rəmwhen ia Moses. In Tīni Kumwesən sə ramərimənu ia nimwə nəha. Nənə trīni mīnuə kitaha saməkwtəmhiri noien i samo, noien sə samahatətə əknekin ia Kumwesən, mamhəmri pen əknekin nətərigien səkitaha irə, in i rahatən pen mə kitaha nimwə səvənhi.

Tihəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai

- ⁷ Ro pen rəmwhen ia Nənīmwin Ikinan rani,
 “Ipwet, trīni mīnuə hiəregi reri Kumwesən,
⁸ hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai,
 rəmwhen ia kaha kupwən me səkimiaha hənamo
 mamhərui nəkawai Kumwesən,
 nəpīn irəha hameipweipwi in fwe ia kwopun
 akwesakwes.
- ⁹ Kwopun nəha, ia nəpīn me meste nuk foti, kaha
 kupwən me səkimiaha hamətoni narimnari
 me səməme iakamo mīnraha,
 mətə irəha hameipweipwi iou, mamhokeikei
 mə tuhətoni mwi niskaiien səiou.
- ¹⁰ Ro pen niemaha rəpi iou ti nərmama me nəha,
 nənə iakini mə, ‘Ia nəpīn me pam irəha
 kamhəuvən mamharikou ia rerīnraha.
 Irəha həpkesi pen mhə suatuk me səiou.’
- ¹¹ Niemaha rəpi pīk iou, iakuvehi kwəsuaahi mīni
 mə,

‘Irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpɪn riti
mhəuvehi napwɪsien səiou.’ ”

¹² Piak me, tihətui amasan, kamo kimiaha riti rerin ruvehe mərəha, məpwəh ninien nɪpərhiendien ia nəgkiariien pərhiendien, miri pen in mə trəpwəh Kumwesən sə ramɪru, mevən isipwɪn tukwe. ¹³ Mətə nəgkiariien nəha Nənɪmwɪn Ikinan rɪmənɪ mə “ipwet” ramarə ihi, ramasan mə kimiaha tihəməkeikei mamhəgkiari m kimiaha me mamhərpwi əknekɪn kimiaha me ia nəpɪn me, mə noien ərəha trəpwəh neikuəien ia kimiaha riti mo kənkəpwə rɪskai. ¹⁴ Iakani iamɪnha irə ti nəri nə mə kitaha tsaməkeikei mhahatətə əknekɪn ia Kristo rəmwhen səno fwe kupwən nəpɪn səuvehe vi a mhahatətə irə. Trɪni mɪnuə səkwətəmhiri noien nəha səkitaha meste nɪmɪruien səkitaha ro sampam, rahatən pen mə nɪpərhiendien kitaha nərmama me səvəi Kristo, saməuvehi pəri narimnari me kitaha min. ¹⁵ Nəgkiariien səvəi Nəkukuə Ikinan rani iamɪnhi irə:

“Ipwet, trɪni mɪnuə hiəregi reri Kumwesən,
hiəpwəh noien kəmkəpwəmɪaha rɪskai,
rəmwhen ia kaha kupwən me səkimiaha hənamo
mamhərui nəkwai Kumwesən.”

¹⁶ Nɪsɪmə me nəha həməregi reri Kumwesən mətə həpwəh noien nəkwən? Irəha pam səməme Moses rɪməiri irapw irəha fwe tənə Ijip uə rekəm? Ouəh, irəha nəha. ¹⁷ Nɪsɪmə me nəha hənə Kumwesən niemaha rəpi nuk foti? Irəha səməme hənə noien ərəha, nənə nɪpwrənraha rɪmwei pen ia kwopun akwesakwes hemhə uə rekəm?

Ouah, irəha nəha. ¹⁸ Nisimə me nəha Kumwesən raməgkiari minraha mauvehi kwəsuahi mə irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpɪn riti mhəuvehi napwɪsien səvənhi? In raməgkiari m nərmama səməme hənərui nəkwən. ¹⁹ Ro iamɪnhi irə sətoni mə kinise irəha həpkuvnimwə mhə ti nəri nə mə irəha həpkini mhə nɪpərhiendien ia Kumwesən.

4

Napwɪsien riti nəha ikɪn nərmama me səvəi Kumwesən həukurən nuvehien ipwet

¹ Mətə kitaha i, Kumwesən ruvəni raka tukutaha mə kitaha səukurən nuvnimwəien mhəuvehi napwɪsien səvənhi, nənə nəgkiariien nəha ramərer maməsevər tukutaha. Ro pen pwəh səhekɪr. Rərəha mə tukəkiri kimiaha riti kətə mə rəpwəh nesteien napwɪsien nəha. ² Kitaha səuvəregi raka nəgkiariien amasan riti rəmwhen nərmama me nəha fwe kupwən həməregi. Mətə nəgkiariien nəha irəha həməregi rɪpkasitu mhə ia nɪrəha, ti nəri nə mə irəha həməregi a mətə həpwəh nahatətəien irə. ³ Mətə kitaha səməme səuvəni raka nɪpərhiendien ia nəgkiariien nəha saməuvnimwə mamhəuvehi napwɪsien nəha Kumwesən raməgkiari irə mamɪni mə,
 “Niemaha rəpi pik iou, iakuvehi kwəsuahi, mɪni mə,

‘Irəha tuhəpkuvnimwə mhə ia nəpɪn riti mhəuvehi napwɪsien səiou.’ ”

In rɪni iamɪnhi irə nəri auər a mə rɪno pam wok me səvənhi ia nəpɪn rɪnəmri tɪprənə irə. ⁴ Kitaha səukurən mə rɪno pam raka wok me nəha iamɪnha

irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan raməgkiari ia nəp̄in sə ro sefen irə, mani mə, “Ia nəp̄in səro sefen, Kumwesən rapwis ia wok me pam səvənhi.” ⁵ Nənə rani mwi ia kwopun i mə, “Irəha tihəpkuvnimwə mhə ia nəp̄in riti mhəuvehi napwisien səiou.”

⁶ Nərmama səməme haməkupwən mhəregi nəgkiariien amasan, irəha həpkuvnimwə mhə mhəpkuvehi mhə napwisien nəha ti nəri nə mə irəha hənərui nəkwai Kumwesən. Mətə napwisien nəha raməmak ihi mə nərmama nepw̄in mwi irəha həukurən nuvnimwəien mhəuvehi. ⁷ Ro nukurənien i mə ro iam̄in ha irə ti nəri nə mə nuk ripik rukurau nənə Kumwesən rəmri mwi nəp̄in riti mwi kani mə “Ipwet.” Kig Tevit riməni irapw nəri nəha ia nəgkiariien i iakuvəni raka, rani mə, “Ipwet, tr̄ini minuə hiəregi reri Kumwesən, hiəpwəh noien kəmkapwəmiaha riskai.”

⁸ Fwe kupwən, Josua ripkuvei pen mhə napwisien m̄inraha ia tənə Kenan. Ko ruvei pen m̄inraha Kumwesən ko ripkini mhə mwi nəp̄in əpə riti mwi kurirə. ⁹ Mətə Kumwesən r̄ini nəp̄in əpə riti mwi. Ro iam̄inhi irə napwisien riti nəha ik̄in raməmak ihi nərmama me səvəi Kumwesən həukurən nuvnimwəien mhəuvehi. Napwisien nəha rəmwhen ia sapat, ¹⁰ ti nəri nə mə iərmama sə truvnimwə muvehi napwisien nəha səvəi Kumwesən, in mwi trapwis ia wok səvənhi rəmwhen ia Kumwesən rinapwis ia wok səvənhi fwe kupwən. ¹¹ Ro pen pwəh kitaha sousari əknek̄in mə tsəuvnimwə mhəuvehi napwisien nəha. Rərəha mə kitaha riti tresi pen noien səvəi nəkur kupwən me səməme

hənərui nəkwai Kumwesən mhəmwei.

¹² Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Nəgkiariien səvəi Kumwesən ramiru mamō nīpwran, məhiə məpi raka nau səvəi naruagəniēn sə rəhiə ia nīkaren pəri mi, mamərai ərori iərmama meste fwe imwə anan ia kwopun nīmīruien mīne nənīmwin krauarə ikīn, meste kwopun nīkəkrin me həripin ikīn mīne nui fwe imwə ia nīkəkrin me, maməkiri nətəriɡien me mīne noien afafa me ia reri iərmama. ¹³ Nari riti riwən sə Kumwesən rino ko rərkwafə ia nənimen, mətə in ramətə pam irəha. Nənə in nəha trəres kitaha mə sənəfarə irə ia nīmīruien səkitaha.

Iesu in pris asori anan riti

¹⁴ Ro pen pwəh səkwətəmhiri əknekīn nəgkiariien səkitaha sə saməni irapw ti nəri nə mə səuvəuvehī pris asori anan riti səkitaha in rasori. In i Iesu, Tini Kumwesən sə rutə məpi raka nīmagouagou mevən fwe ia neiai. ¹⁵ Pris asori anan nəha səkitaha rukurən amasan mə nīskaiien səkitaha riwən, nənə ramapi tukutaha, ti nəri nə mə narimnari me pam hənēipweipwi raka in. Mətə nari kuatia in rīpko mhə noien ərəha. ¹⁶ Ro pen pwəh səpwəh nehekīrien. Pwəh səuvən ipaka ti jea sə Kumwesən raməkure irə mamərimənu, jea sə namasanien raku pen ikīn. Ia kwopun nəha in trapi kitaha, muvei pehe namasanien m kitaha nəpin samətui in mə trasitu ia kitaha.

5

¹ Kitaha səukurən mə ia narəien səvəi nəkur Isrel nəpin me pam Kumwesən rarfi iərmama riti ia reri

nərmama mauvehi utə in mə truvehe mo in pris asori anan. Pris asori anan nəha tro suatuk səvəi nərmama həuvən ti Kumwesən. In rauvei pen tukwini narimnari me səvənraha m Kumwesən ia təkure nifatə, nənə mavi netə ti nuvehi rakaien noien ərəha me səvənraha. ² Nərmama səməme hamreirei nari mamhəuvən ia mour, pris asori anan nəha rukurən noien rīməru ti nirəha ti nəri nə mə in mwi rīpkiskai mhə mamō noien ərəha nəpīn rīpīk. ³ Ro iamīnhi irə in traməkeikei muvi netə ti nuvehi rakaien noien ərəha me səvənhi, nənə marə mo mwi səvəi nərmama.

⁴ Nənə iərmama riti ko rīpkuvehi utə atukw mhə in mə tro wok səvəi pris asori anan, mətə Kumwesən rəkwein in mə tro rəmwhen rīnəkwein ia Eron fwe kupwən. ⁵ Rəmwhen a mwi Kristo rīpkuvehi utə atukw mhə in mə in pris asori anan, mətə Kumwesən rīmərfi, nənə mīni pen tukwe in mə,

“Ik nərīk.

Təkwtəkwuni iakuvehe tata atukwatukw səim.”

⁶ Nənə ia kwopun riti mwi ia Nəkukuə Ikinan in rani mə,

“Ik pris riti rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, tikauvehi wok i ia nəpīn me mīne ia nuk nuk me.”

⁷ Ia nīmīruien səvənhi ia təkure tīprənə i Iesu raməfwaki m Kumwesən maməres nari, mamasək əpwəmwis nise nənimem ramaiu. Kumwesən rauvehi nīskaiien ti nuvehimīruien in mə trəpwəh nemhəien. Nənə in ramsiai Kumwesən

5:2: Hip 4:15 **5:3:** Lev 9:7, 16:6 **5:4:** Eks 28:1 **5:5:** Hip 1:5 **5:6:** Hip 6:20, 7:1,17 **5:7:** Mat 26:39-46, Fil 2:6-8

mamo nəkwan, ro pen Kumwesən r̄iregi in.
⁸ N̄ip̄erhienien Iesu in T̄ini Kumwesən, m̄ət̄ə
 r̄im̄əregi n̄əmis̄əien. Ro pen n̄əmis̄əien s̄əv̄ənhi
 ro in rukur̄ən amasan n̄ip̄wrai noien n̄əkwei
 Kumwesən. ⁹ N̄ən̄ə n̄əp̄in ruvehe m̄inatukwatukw
 pam, in ruvehe nukune n̄im̄iruien rer̄in
 kauvehim̄iru n̄ərmama me pam ir̄ə s̄əm̄əme
 kamho nəkwan. ¹⁰ N̄ən̄ə Kumwesən ruvei pen
 nahag i min m̄ə in pris asori anan r̄əm̄when ia
 pris n̄əha Melkisetek fwe kupw̄ən.

N̄əgkiariien kani kam̄əs̄ūpwiri ir̄əha ir̄ə

¹¹ Kimaha iaham̄əvehi n̄əgkiariien r̄ip̄ik m̄ə
 tah̄əni mh̄əgkiari ia n̄əri n̄əha, m̄ət̄ə r̄əknek̄in t̄i n̄ini
 amasan pamien tukumiaha, t̄i n̄əri n̄ə m̄ə kimiaha
 hiarpaha n̄iregiien n̄ari riti n̄ən̄ə mh̄əukur̄ən.
¹² Kinahat̄ən raka kimiaha tui ia n̄əgkiariien s̄əv̄ai
 Kumwesən. T̄əkwt̄ək̄wuni ratukwatukw a m̄ə
 kimiaha tihahat̄ən n̄ərmama me ir̄ə, m̄ət̄ə kimiaha
 ko hīəp̄ko mh̄ə. T̄əkwt̄ək̄wuni n̄əha tukam̄əkeikei
 kahat̄ən m̄wi kimiaha ia nukune n̄əgkiariien s̄əv̄ai
 Kumwesən. Kimiaha hiamesis a ko hīəpkani mh̄ə
 n̄əveginien skai. ¹³ M̄ət̄ə īərmama s̄ə ramesis
 ihi iam̄in̄ha ir̄ə tr̄əfo mukur̄ən n̄əgkiariien s̄əv̄ai
 natukwatukwien? R̄əknek̄in t̄i n̄əri n̄ə m̄ə in
 īəkunouihi. ¹⁴ M̄ət̄ə n̄əveginien s̄ik̄ai s̄ən̄ai n̄əkur
 h̄əuv̄əm̄rūə raka s̄əm̄əme kamh̄əkiri noien me
 ia n̄əp̄in me, n̄ət̄er̄igien s̄əv̄ənraha ruv̄əuvehe
 muv̄əukur̄ən s̄ə ramasan m̄ine s̄ə r̄ər̄əha.

6

¹ Ro pen ramasan m̄ə ts̄əpkahat̄ən mh̄ə m̄wi

nukune nahatənien səvəi nahatətəien ia Kristo, mətə pwəh səuvən atukwatukw ti nəgkiariien me səməme ho kitaha səuvehe mhəmruə. Kitaha səuvərərīg raka ia noien emhə me, mhənahatətə raka ia Kumwesən. Rəmwhen a mə sənəpərhi raka təmwiki nimwə. Nəpīn nəha təkwtəkwuni səvəi nīripesuien nimwə. ² Kitaha səuvəukurən raka nahatənien me səvəi noien me səpəmsəpə səvəi paptaes, nənə mhəuvəukurən raka noien səvəi nəmri penien rəgi iərmama ia kənkəpwə iərmama məfwaki tukwe. Nənə kitaha səuvəukurən raka mə nərmama tuhətui mwī ia nemhəien, nənə mhəuvəukurən mwī mə Kumwesən trəkiri noien me səvəi nərmama, nənə muvei pen nərpwīnien rerīn m nərmama səməme kamho noien ərəha. Narimnari me i, sənəgkiari raka irə. Rīpkamasan mhə mə tsəsmwatuk mwī ia nəgkiariien kuatia me ia nəpīn me. ³ Ro iamīnhi irə trīni mīnuə Kumwesən rəsəni kitaha, nənə kitaha tsəuvehe kitaha nərmama səməme səuvəmruə raka.

⁴ Hiəukurən mə nərmama nepwīn nəha irəha həuvəuvehe raka ia nukuraanien, mhənənimwī əghan raka namasanien sə Kumwesən rauvei pehe auər a raku pen ia neiai, həuvəuvehi pəri raka Nənīmwin Ikinan kitaha mīnraha, ⁵ mhənənimwī əghan raka nəgkiariien səvəi Kumwesən mə ramasan, mhəuvəregi raka niskaiien səvəi nitətə sə trīpko mhə tui ruvehe, ⁶ mətə təkwtəkwuni hənəpwəh nahatətəien səvənraha mhəuvərərīg. Irəha tuhəfo mhərərīg mwī ia noien ərəha səvənraha mhəuvehe mwī ti Kumwesən? Suatuk riti mwī riwən. Rəmwhen a mə irəha hənərui

6:2: Hip 9:14 **6:5:** 1Tes 2:3 **6:6:** Mat 12:31, Hip 10:26-27, 1Jon 5:16

tərini pen mwi Tini Kumwesən ia nei kamarkuau, mhəuvehi utə mwi in, mho auris in ia nəmri nərmama.

⁷ Tiprənə sə rauvehi amasan nui səvəi nesən sə rətəgətəg irapw irə nəp̄in r̄ip̄ik, mukuə narimnari me sə trasitu ia nərmama səməme haməmhu irə, Kumwesən trəkwein amasan irə. ⁸ Mətə mə tiprənə nəha rukuə nurhi ərəha me sə ro r̄irevin, r̄ip̄kamasan mhə mwi ti nari riti, r̄inamevən a tukəkwein ərəha irə. Ia nəp̄in sampam səvənhi napw trahi əmwesi pam narimnari səməme kamharə irə.

⁹ Nərmama keikei me, kimaha iahaməgkiari iam̄inhi irə, mətə iahəukurən amasan ia kimiaha mə noien sək̄imiaha ramasan mwi məpi raka tiprənə ərəha nəha. Kimiaha hiamo narimnari me səməme kamhatən pen mə Kumwesən ruvəuehim̄iru p̄ərhien kimiaha. ¹⁰ Kumwesən ko r̄ip̄kenouenou mhə narimnari me səməme hiəno ti nəri nə mə noien səvənhi ratukwatukw a ia nəp̄in me pam. Nənə in ko r̄ip̄ko mhə nəri auər a ia noien amasan səvəi nokeikeiien sə hiəno min, nənə mamho ihi, nəp̄in hiənasitu ia nərmama me səvənhi.

¹¹ Nənə kimaha iahokeikei mə kimiaha kuatia kuatia rer̄imiaha tragien ti noien iam̄inha irə mamhəuvən meste tihəuvehi nəfe hiaməmri pen əknek̄in nətərigien sək̄imiaha irə.

¹² Kimaha iahəpwəh nokeikeiien mə tiharpaha, mətə iahokeikei mə tihəmwhen ia nərmama səməme hamahatətə, nənə nətərigien səvənraha rəpwəmw̄is, nənə həukurən nuvehiien narimnari me səməme Kumwesən r̄ino promes mə truvei pen minraha.

Promes sāvai Kumwesən traməkeikei muvehe mukuə

¹³ Nəpɪn Kumwesən rino promes m Epraham fwe kupwən, nahag riti mwi riwən mə in tru-vehi mo nəgkiariien səvənhi rɪpam, tɪ nəri nə mə nəghi Kumwesən rasori məpɪ raka nahag me pam. Ro pen Kumwesən ruvehi atukw a kwəsuaahi ia nəghɪn, ¹⁴ mani mə, “Takani nɪpərhiɛniɛn mə iou takəkwein amasan ia niram, mo nərmama ia kwənəkwas səim tuhəpɪk.” ¹⁵ Tɪ nəri nə mə nətəriɟiɛn sāvai Epraham rəpwəmwis, in reitenhi meste ruvehi narimnari me nəha Kumwesən rino promes mə truvei pen min.

¹⁶ Nəpɪn iərmama ruvehi kwəsuaahi ia nəghi iəmə asori riti səvənhi, nənə kwəsuaahi nəha səvənhi rərihi nəgkiariien səvənhi rɪpam. Nənə nərmama tuhaməkeikei mhəni nɪpərhiɛniɛn ia nəgkiariien səvənhi, ko həpkəvisə mhə mwi tukwe. ¹⁷ Kumwesən rɪməuvehi kwəsuaahi ia nəghɪn iamɪnhi irə, tɪ nəri nə mə in rokeikei mə tro nərmama me i səməme tuhəuvehi nəfe in rino promes həukurən amasan mə nətəriɟiɛn səvənhi ko kɪpkuvsini mhə nəpɪn riti. ¹⁸ Nəgkiariien mi nəha promes mine kwəsuaahi ko kɪpkuvsini mhə ia nəpɪn riti. Ia nəgkiariien mi nəha Kumwesən ko rɪpkəikuə mhə. Kitaha nərmama me i sənəp raka mhəuvən mamhərkwafə ipaka tɪ Kumwesən, nəgkiariien mi nəha krouasitu asori ia kitaha, rauo mə kitaha tsəkwtəmhirɪ əknekɪn noien i samo, noien sə sameitenhi nəri amasan i Kumwesən rɪnəmri kupwən ia kitaha. ¹⁹ Nəri amasan nəha sameitenhi raməkwtəmhirɪ

nimiruuien səkıtaha rəmwhen ia aean sə ravi tərini nıtətə. Kıtaha sameitenhi nəri amasan nəha rəmwhen mə kıtaha səuvəuvnimwə raka ia kwopun ikinan anan sə tınari ramo tukuahag fwe ia neiai ia nimwə səvəi Kumwesən. ²⁰ Iesu ruvəuvnimwə raka ia kwopun nəha. In ruvnimwə tukwini səkıtaha mə trəsevər ia suatuk səkıtaha. In ruvəuvehe raka mīno pris asori anan irə rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən, nənə in trauvehi ia nəpın me ia nuk nuk me.

7

Pris asori anan nəha Melkisetek

¹ Fwe kupwən, iəmə i Melkisetek, in kig səvəi Salem, nənə in pris səvəi Kumwesən i in rasori pık anan. Nəpın Epraham rımavən ia naruagəniyen irəha kig me, nənə in ruvehi irapw irəha, nənə in rırərig mīnauvehe, Melkisetek ramevən mətoni ia suatuk, nənə rəfwaki mərəs Kumwesən mə trəkwein amasan ia Epraham. ² Nənə Epraham roueite nautə me pam ia kusen ten nənə muvei pen kusen kuatia m Melkisetek. Nahag i Melkisetek nıpwrən i mə Kig səvəi Natukwatukwien. Nənə nəghın riti mwi kaməkwein in irə mə kig səvəi Salem. Nıpwrən mə Kig səvəi Nəməriniuien. ³ Nəkukuə Ikinan rıpkəgkiari mhə ia tata səvənhi mīne mama səvənhi mīne kwənəkwus me səvənhi, nənə mıpkıni mhə nəpın rınətui irə mīne nəpın rımamhə irə. Rəmwhen mə in rıpkemhə mhə, in ramo ihi wok səvəi pris. Ro iamınhi irə ikətoni mə in rəmwhen ia Tini Kumwesən, in pris rerin riti.

⁴ Rerimiahah trirhi ro Melkisetek mə in nəfe iamə asori. Epraham kaha kupwən səkitaha rinoeite nautə me səvəi kig me səməme rıməuvehi irapw irəha ia naruagənien, muai ia kusen ten muvei pen kusen kuatia m Melkisetek. ⁵ Kitaha səukurən mə ia nuk me pam nəkur Isrel tuhaməkeikei mhəuai nautə me səvənraha ia kusen ten mhəuvei pen kusen kuatia m kwənəkwus me səvəi Livae səməme irəha pris me rəmwhen ia Loa səvəi Kumwesən rani. Nəri auər a mə pris me nəha irəha kwənəkwus me səvəi Epraham, mətə piəvnraha me tuhaməkeikei mhəuvei pen nautə me nəha minraha. ⁶ Melkisetek, ripko mhə in kwənəkwus riti səvəi Livae, mətə Epraham rıməuai nautə me nəha ia kusen ten muvei pen kuatia min. Nənə Melkisetek rəfwaki m Kumwesən mə trəkwein amasan ia Epraham i Kumwesən rino promes me min. ⁷ Nənə nərmama pam həukurən. Iərmama sə rauvehi nahag asori trəfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia iərmama sə in inhəripw irə. ⁸ Nənə pris me i ipwet mine səməme kauai nautə me kusen ten kauvei pen kuatia minraha, irəha nərmama me a səməme tuhəpkemhə. Mətə Melkisetek i kuai nautə me kusen ten kuvei pen kuatia min, Nəkukuə Ikinan rani mə in ramiru. ⁹ Rosi kitaha səukurən ninien mə Livae, iamə i nəkur Isrel ipwet mine kamhəuai nautə me səvənraha kusen ten mamhəuvei pen kusen kuatia m kwənəkwus me səvənhi, rəmwhen mə Livae atukwatukw nəha fwe kupwən rıməuai nautə nəha səvəi Epraham kusen ten muvei pen m Melkisetek. ¹⁰ Iakani iaminha irə ti nəri nə mə

nīpārhiēnien Livae rīnəpwəh ihi nətuiēn ia nəpīn nəha Melkisetek rīnətoni Epraham ia suatuk, mətə in rīnəmak raka ia nīte^a kaha nəha səvənhi Epraham.

Iesu Kristo in rəmwhen ia Melkisetek

¹¹ Wok səvəi pris me nəha kamhəuku pen ia kwənəkwus səvəi Livae in nukune Loa sə Kumwesən rīməuvei pen m nəkur Isrel. Mətə wok səvəi pris me nəha rəpwəh nəmwhenien, ko irəha həpkəmri atukwatukw pam mhə nari. Ro pen pris əpə riti traməkeikei muvehe, mīpkəmwhen mhə ia Eron, mətə in rəmwhen ia Melkisetek.

¹² Nənə hiəukurən nəpīn kuvsini noien səvəi nīrfiēn pris, nənə tukaməkeikei kuvsini mwi Loa. ¹³ Traməkeikei mo iamīnhi irə ti nəri nə mə kitaha saməgkiari ia Iərimənu səkitaha sə rīməuku pen ia kwənəkwus əpə riti. Iərmama riti riwən ia kwənəkwus nəha rīno raka wok səvəi pris ia nīfatə.

¹⁴ Nərmama həuvəukurən raka mə in rīməuku pen ia kwənəkwus səvəi Juta. Nəpīn Loa səvəi Moses raməgkiari ia wok səvəi pris me, rīpkəgkiari anan mhə ia kwənəkwus nəha. ¹⁵ Ruvehe mo mwi nukurənien irə mə kuvsini noien səvəi nīrfiēn pris ti nəri nə mə pris riti mwi ruvəuvehe raka in rəmwhen ia Melkisetek. ¹⁶ In rīməuvehe pris mīpkəsi pen mhə loa nəha sə rani kwənəkwus səvəi pris me, mətə resi pen nīskaiēn səvəi nīmīruēn i ko rīpkiwən mhə ia nəpīn riti. ¹⁷ Iakani iamīnhi irə ti nəri nə mə Nəkukuə Ikinan raməgkiari irə, mamīni mə,

“Ik pris riti rəmwhen ia Melkisetek fwe kupwən,

^a **7:10:** Uə “in fwe ia nīpwrai kaha səvənhi”

7:14: Jen 49:10,

Aes 11:1, Mat 2:6, Rev 5:5

7:17: Hip 5:6

nənə tiko wok səvəi pris ia nəpɪn me ia nuk nuk me.”

¹⁸ Nəgkiariien nəha rɪnəmri karen loa kupwən, tɪ nəri nə mə nɪskaiien səvənhi riwən, in rɪpkasitu mhə, ko rɪpko mhə nari riti. ¹⁹ Ro iamɪnhi irə tɪ nəri nə mə Loa səvəi Moses rɪreirei nəmri atukwatukwien nari riti. Nənə təkwtəkwwuni nəha, noien əpə riti sə in ramasan məpi raka ruvəuvehi təmwhəkɪn mə kɪtaha tsəmri pen əknekɪn nətərigien səkɪtaha irə. Noien nəha in suatuk səkɪtaha tɪ nevənien ipaka tɪ Kumwesən.

²⁰ Nari riti mwi Kumwesən rɪməuvehi kwəsua hi muvehi utə noien nəha. Nəpɪn nərmama me nəha fwe kupwən həuvehe mhə irəha pris me, nuvehi-ien kwəsua hi riwən. ²¹ Mətə nəpɪn Iesu rɪməuvehe mo in pris, Kumwesən rɪməuvehi kwəsua hi mɪni mə:

“Iərɪmənu rɪməuvehi kwəsua hi riti,
nənə ko rɪpkərari mhə mwi ia nətərigien səvənhi.

Ik tiko wok səvəi pris ia nəpɪn me ia nuk nuk me.”

²² Kumwesən rɪməuvehi kwəsua hi iamɪnhi irə, mo Iesu ruvehe iərmama sə rəmri nəgkiariien i kɪnərihi tərini əknekɪn irə ramasan məpi raka.

²³ Nari riti mwi, pris kupwən me həpɪk, tɪ nəri nə mə kua tia tro wok mamevən memhə nənə riti ruvehi təmwhəkɪn. Irəha həpkuvehi mhə wok rəpwəmwis. ²⁴ Mətə Iesu, in truvehi wok səvəi pris ia nuk nuk me mɪpko mhə sampam, tɪ nəri nə mə in ramarə rerɪn. ²⁵ Ro iamɪnhi irə in rukurən nuvehimɪruien nərmama me səməme kamhəuvən tɪ Kumwesən ia suatuk sə in rɪno. In rukurən nuvehimɪruien irəha ia nuk nuk me mɪpko mhə

sampam ti nəri nə mə in ramarə rerin, maməgkiari tukwini səvənraha m Kumwesən.

²⁶ Pris asori anan riti sə ro iamihhi in rəmwhen ti nasituien ia kitaha ti nəri nə mə in iəmə ikinan, in ripko mhə noien ərəha uə noien əmkemik. In ropə ia nərmama səməme kamho noien ərəha, nənə kiməuvehi utə in, in rasori məpi raka irəha fwe ia neiai. ²⁷ In ropə ia pris asori anan me nəha. Nəpin me pam irəha tuhaməkeikei mhəkupwən mhəvi netə ti naikuas rakaien ia noien ərəha me səvənraha kurirə həkko səvəi nərmama ti naikuas rakaien noien ərəha me səvənraha. Mətə Iesu riməvi netə m kuatia a rinəmwhen ko ripko mhə mwi ia nəpin riti mwi. In rino noien nəha nəpin rinəsəni nimiruien səvənhi memhə. ²⁸ Loa rauvehi utə pris asori anan me səməme həkiskai mhə. Mətə kwəsuaahi səvəi Kumwesən, sə rukurirə ia Loa, in ruvehi utə Tini sə ramasan məmwhen ti noien wok nəha ia nuk nuk me mipko mhə sampam.

8

Iesu in pris asori anan səkitaha

¹ Kimaha iahaməgkiari ia nəri i, mətə nukunen ro iamihhi irə. Səkitaha riti pris asori anan rəmwhen a ia sə i iahaməni. In fwe ia neiai. Jea nəha Kumwesən asori raməkure irə mamərimənu, pris asori anan nəha səkitaha rinəkure ia nikare jea nəha mwatuk. ² In ramo wok ia nəkwai kwopun ikinan, in i nimwə tapolen pərhien sə Kumwesən riməvi fwe ia neiai. Ripko mhə iərmama riməvi nimwə tapolen nəha.

7:26: Hip 3:1 **7:27:** Hip 5:3 **7:28:** Hip 5:1-2 **8:1:** Hip 1:3, 3:1, Hip 10:12, 12:2

³ Pris asori anan me pam sēmame Loa rīməuvehi utə irəha wok səvənraha fwe ikin. Irəha haməuvei pen narimnari me m Kumwesən, mamhəvi netə ia nifatə səvənhi. Ia suatuk kuatia a, pris asori anan səkitaaha, in mwi traməkeikei muvei pen nari riti m Kumwesən. ⁴ Trini minuə in ramarə ihi ia tiprənə i, ko ripkuvehe mhə mo in pris riti, ti nəri nə mə pris me hənarə raka mə tuhəuvei pen narimnari m Kumwesən rəmwhen Loa rani. ⁵ Pris me nəha, irəha kamho wok səvənraha ia nəkwai nimwə sə rauvnhi a narimnari me sēmame kamharə ia neiai. Ro pen nəpɪn Kumwesən rīməni pen ti Moses fwe kupwən mə trivi nimwə tapolen, mini mə,

“Tikaməkeikei mətui amasan mə tiko narimnari me i səvəi nimwə tapolen
resi pen atukwatukw nəfe iakinahatən raka ik irə fwe ia təkuər.”

⁶ Mətə təkwətəkwuni Kristo rīməuvehi wok səvəi pris sə ramasan məpi raka wok səvəi pris kupwən me. Rəmwhen a mwi nəgkariien sə in rɪnərihi tərini əknekɪn ramasan məpi raka nəgkariien kupwən, ti nəri nə mə ramərer utə ia promes me sēmame hamasan mhəpi raka.

⁷ Nəgkariien sə kiməkupwən kərihi tərini əknekɪn ripkatukwatukw pam mhə. Ko ratukwatukw pam tukərihi tərini əknekɪn nəgkariien vi riti ti nəfe? ⁸ Mətə Kumwesən rɪnətoni mə irəha həpkatukwatukw mhə nəpɪn rani mə,

“Nəpɪn nəha ikin rauvehe
sə takərihi tərini əknekɪn nəgkariien vi riti

nəkur Isrel mine nəkur Juta tuharə irə.

⁹ Nəgkiariien nəha rīpkəmhwen mhə ia
nəgkiariien nəha iakinərihi tərini əknekin
mə kaha me səvənraha tuharə irə,
ia nəpīn nəha iakiməuvehi rəginraha
miri irapw irəha fwe tənə Ijip.

Irəha həpkəkwtəmhiri mhə nəgkiariien səiou,
nənə ro pen iakenouenou irəha. Iou Iərimənu
iakani iamīnha irə.

¹⁰ Nənə iou Iərimənu iakani mə nəgkiariien səiou
takərihi tərini əknekin ia nəpīn sə truvehe
nəkur Isrel tuharə irə ro iamīnhi irə:
Takəmri pen loa me səiou ia nətərigien
səvənraha,

nənə mirai pen ia rerīnraha.

Iou takuvehe mo iou Kumwesən səvənraha,
nənə irəha tuhəuvehe mho irəha nərmama me
səiou.

¹¹ Ko irəha riti rīpkəvən mhə mahatən nəkur
imwəni me uə piəvni mə, 'Ik tikaməkeikei
mukurən Iərimənu i.'

Ko rīpkahatən mhə irəha iamīnhi ti nəri nə mə
irəha pam tuhəukurən iou,
iərmama sə in inhəripw anan ia nirəha,
mėvən meste iərmama sə in rasori ia nirəha.

¹² Iou takapi irəha ti noien me səvənraha səməme
həpkatukwatukw mhə,
nənə rerik rīpkərhi mhə mwi noien ərəha me
səvənraha ia nəpīn riti."

¹³ Nəpīn Kumwesən raməgkiari ia nəgkiariien
nəha in trərihi tərini əknekin mə in nəgkiariien
vi, nīpwrən i mə nəgkiariien rīməkupwən mərihi

tərini əknekın rınakuas. Nənə nəri sə rınakuas, rınəpwəh nəmwhenien, nənə tɾipko mhə tui riwən.

9

Nimwə tapolen kaməfwaki irə ia tɾprənə i

¹ Nəgkariien nəha Kumwesən rıməkupwən mərihi tərini əknekın fwe kupwən səvənhi me fwe ikin loa kamhahatən mə tukəfwaki irə, nənə səvənhi riti nimwə tapolen kaməfwaki irə ia tɾprənə i. ² Nimwə tapolen nəha kiməvi kərpifi nəkwən kəru. Nəkwən sə kukupwən kuvnimwə ikin kani mə Kwopun Ikinan. Ia kwopun nəha nəri kamhiai pen napw irə raməhiapw mine tepol kaməmri utə bred ikinan irə. ³ Nəkwən sə ro kəru irə, kiməvi tukuahag tinari irə, kani mə Kwopun ikinan anan. ⁴ Kwopun nəha, nifatə riti fwe ikin kino ia kol, kauvani nimwəkmwəki nari nipekin rapein amasan ia təkuren. Pokis riti fwe ikin kiməvegi nıkarkaren me ia kol. Ia nəkwai pokis nəha tikinari riti kino ia kol nəveginien nəha kani mə mana rukuər irə. Rigi nei nəha rino tihin mahatən pen Eron mə in pris, in mwi ia nəkwai pokis nəha. Kəruətərei mi kəru nəha kimərai pen loa me ten ia nirau irau mwi fwe ikin.

⁵ Ia təkure pokis nəha nənimwi Jerupim kəru nəha ikin səməmi krouahatən pen mə Kumwesən raməmak fwe ikin. Təragınrau krouvi atukw i rəuiui kwopun nəha Kumwesən rauvehi raka noien ərəha me səvəi nərmama ikin. Mətə təkwtəkwuni nəha nəpın riwən ti ninien

narimnari me i mərəi kwərhakwərha. ⁶ Nəpɪn hənəmri amasan pam narimnari me nəha, ia nəpɪn me pam pris me kamhəuvnimwə mamhəier ia kwopun ikinan, mamho wok səvənraha. ⁷ Mətə kwopun ikinan anan, pris asori anan in əpa rauvnimwə ikɪn. Mətə ko ripkevən mhə ia nəpɪn me. In rauvnimwə ia kwopun nəha nəpɪn kuatia ia nuk me. Nənə nəpɪn in rauvnimwə traməkeikei muvehi netə, mevən muvei pen m Kumwesən ti noien ərəha səvənhi mine noien ərəha səvəi nərmama hənə mhəirei. ⁸ Ia narimnari me nəha, Nənɪmwɪn Ikinan ramahatən mə suatuk ti nuvnimwəien ia kwopun ikinan anan ripkəsevər mhə ihi nəpɪn nimwə tapolen rɪnamərer ihi fwe kupwən. ⁹ In rəmwhen ia nənɪmwi nari riti sə ramahatən pen nəpɪn i samarə irə təkwtəkwuni. Nɪpwran mə narimnari me səməme pris me kamhəuvei pen m Kumwesən mine nərimɪru me səməme kamhousi əpune irəha kavi nitenraha ti noien ərəha həirei nəmri atukwatukwien nətərigien səvəi nərmama səməme kamhəuvehe ti nəfwakiiən. ¹⁰ Ro iamɪnhi irə ti nəri nə mə noien səvəi narimnari me nəha raməgkiari a ia nəveginien mine nənɪmwien mine naikuasien me səpəmsəpə. Narimnari me nəha səvəi nɪpwrai iərmama a. Kɪnəmri narimnari me nəha mə tuharə mheste Kumwesən tro narimnari me pam həuvehe mhərməvi mwi.

Nite Iesu Kristo

¹¹ Mətə təkwtəkwuni nəha Kristo ruvəuvehe raka. In pris asori anan sə rɪməpeki narimnari

9:6: Nam 18:2-6 **9:7:** Eks 16:2-34 **9:8:** Hip 10:19 **9:9:** Hip 10:1-2 **9:10:** Lev 11:2,25, Lev 15:18, Nam 19:11-13 **9:11:** Hip 3:1, 10:1

amasan me muvehe. In riməuvnimwə ia nimwə tapolen sə ramasan anan mwi məpi raka sə kupwən. Nimwə tapolen nəha ripko mhə nari riti sə nərmama həno ia rəginraha, nənə ripko mhə nari riti səvəi tiprənə i sə Kumwesən rino. ¹² Nəpin Kristo riməuvnimwə ia kwopun ikinan anan, in rino m kuation a nəmwhen ko ripkuvnimwə mhə mwi, ti nəri nə mə in ripkuvehi mhə nite nəni mine nite kwəti kau muvnimwə, mətə in riməuvehi atukw a niten muvnimwə, mo suatuk ti nifi rakaien kitaha ia noien ərəha me səkitaha, nənə suatuk nəha trarə rerin. ¹³ Kimiaha hiəukurən. Nite nəni mine nite kau mine nimwrakw ia kwəti kau kiməuvani əmwesi ia nifatə, trini minuə pris riti ruvi rərəgi pen ia iərmama sə riməuvehe məmkemik ia nəmri Kumwesən, nənə ia noien nəha in ruvehe məmher mwi. ¹⁴ Mə ro nipərhiənen i rəfo ia nite Kristo? In rukurən noien məpi raka. Ia niskaiien səvəi Nənimwin sə ramarə rerin, Kristo riməuvei pen atukw a in m Kumwesən rəmwhen ia nərimiru nərəhaien riwən irə kousi əpune kuvei pen m Kumwesən. Nite Kristo traikuas ia rerimiahaha ti noien emhə me mə kimiaha hiəukurən no tukwinien nari m Kumwesən sə ramiru.

¹⁵ Ro pen Kristo in iəmə sə ravi simwin nərmama mine Kumwesən ia nəgkariien vi sə kinərihi tərini əknekin. In ravi simwin irəha iaminha irə mə səməme Kumwesən raməkwein ia nirəha həukurən nuvehien narimnari me nəha tuhəpkiwən mhə səməme Kumwesən ruvəni raka mə truvei pen m nərmama me səvənhi. Ti nəri nə mə Kristo rimamhə, ro pen nemhəien səvənhi

9:13: Lev 16:3,14-16, Hip 10:4, Nam 19:9,17-19 **9:14:** 1Pit 1:18-19, 1Jon 1:7, Hip 6:1 **9:15:** 1Tim 2:5, Hip 8:6

rīneivinari ia nīrəha, tukəpwəh nərpwīnien noien ərəha me səməme həno nəpīn nəgkiariien kīməkupwən kərihi tərini əknekīn fwe kupwən raiuii ihi irəha.

¹⁶ Kīmīaha hiəukurən. Trīni mīnuə iərmama riti rərihi tərini əknekīn nəgkiariien riti mə tukəfuai nautə me səvənhi nəpīn tremhə irə, iərmama nəha traməkeikei mukupwən memhə kurirə irə ko nəgkiariien sə rīnərihi tərini əknekīn. ¹⁷ Ro iamīnhi irə tī nəri nə mə nəgkiariien sə ro iamīnhi ro nəri auər a irə nəpīn iərmama nəha ramīru ihi. ¹⁸ Rəmwhen a mwi nəgkiariien sə Kumwesən rīməkupwən mərihi tərini əknekīn ruvehe mo nəgkiariien riti tukaməkeikei ko, mətə mə netə rīpkaiu mhə nəgkiariien nəha ro nəri auər a irə. ¹⁹ Iakani iamīnhi irə tī nəri nə mə nəpīn Moses rīni irapw pam raka nəgkiariien me səvəi Loa m nərmama, nənə kurirə irə in ruvehi nīmwheri sipsip sə kīno rəruev mīne rīgi nei nəha hisop, meitesi pen ia nīte kwəti kau mīne nīte nāni sə rīnərapi ia nui, nənə mīvi rərəgi pen netə ia nəkukuə səvəi Loa mīne ia nərmama me pam, ²⁰ nənə mīni pen tī nīrəha mə, “In i netə trərihi tərini əknekīn nəgkiariien i Kumwesən rīmāni pehe tukumīaha i mə tīho.” ²¹ Ia noien a mwi nəha Moses ruvi rərəgi pen netə ia nīmwə tapolen mīne narimnari me pam ikīn səvəi nəfwakīien. ²² Nīpərhiēnien i, ia noien səvəi Loa nəha, ipaka nari m nari me pam netə rəpərhi irəha həuvehe mhəmher. Nənə trīni mīnuə netə rəpwəh naiuien, Kumwesən ko rīpkenouenou mhə noien ərəha me.

9:19: Eks 24:3, 6-8, Lev 14:4,6 **9:20:** Eks 24:8 **9:21:** Lev 8:15,19 **9:22:** Lev 17:11, Efes 1:7

23 Ro pen netə raiu ti nəpərhiien narimnari me nəha həuvehe mhəmher. Mətə nimwə tapolen nəha mine narimnari me səvənhi irəha həuvnhi a narimnari me fwe ia neiai. Mətə narimnari me səvəi nəfwakiien fwe ia neiai, nite nərimituru riti rīpkəmwhen mhə ti nəpərhiien irəha həuvehe mhəmher. Tukaməkeikei kuvehi netə riti sə raman məpi raka. 24 Kristo rīpkuvnimwə mhə ia nimwə tapolen ia tīprənə i sə nərmama həno ia rəginraha mhəuvnhi a nimwə tapolen pərhiien irə, mətə Kristo ruvnimwə atukwatukw ia neiai, nənə təkwtəkwni nəha in ramərer ia nəmri Kumwesən maməgkiari tukwini səkitaha. 25 Pris asori anan səvəi nəkur Isrel rauvnimwə ia kwopun ikinan anan ia nuk me pam mauvehi nite nərimituru me, mətə Iesu rīpko mhə iaminha irə. In ruvnimwə m kuatia a muvei pen nīmīruien səvənhi m Kumwesən. 26 Ko rauvnimwə nəpīn me nīpwrān mə in trauvehi nəmisəien ia nei kamarkuauī ia nəpīn me fwe kinəmri vi a tīprənə muvehe meste pehe təkwtəkwni. Mətə təkwtəkwni nəha, tīpko mhə tui tīprənə i ro sampam, in rier pehe m kuatia a muvei pen nīmīruien səvənhi ti nuvehi rakaien noien ərəha, nənə ko rīpkuvei pen mhə mwi ia nəpīn riti. 27 Kumwesən rīnəmri raka mə nərmama me pam tuhaməkeikei mhemhə m kuatia a, nənə kurirə irə in trəkiri irəha ti noien me səvənraha. 28 Ia noien a mwi nəha, Kristo rīməuvei pen nīmīruien səvənhi m kuatia a ti nuvehi rakaien noien ərəha səvəi nərmama həpīk. Nənə in trier pehe mwi ia nuveheien sə ro kəru irə, rīpko mhə ti nuvehi rakaien noien ərəha, mətə in

9:23: Hip 8:5, 10:1 9:24: 1Jon 2:1 9:27: Fil 3:20, Hip 10:10, 1Pit 2:24

truvehe mwi ti nuvehi miruien narmama samame hameitenhi in.

10

¹ Narimnari me savai Loa hamwhen a ia nanimwi nari m nari amasan me samame tripko mhə tui həuvehe, ripko mhə nipwrai narimnari me. Ia nuk me pam pris me nəha savai nəkur Isrel kamho a nari kuatia, mamhəvi netə ti noien ərəha. Mətə nite narimiru me nəha rireirei noien narmama samame kamhəuvehe ti Kumwesən hatukwatukw ia nanimen. ² Ko ro narmama me i samame kamhəfwaki həuvehe mhatukwatukw pərhien, tukaikuas irəha m kuatia a ia netə nəha, nənə kurirə irə irəha tuhəpkregi mhə mwi mə noien ərəha raməmak ia nirəha, nənə tukousi əpune mwi narimiru me kivi nitenraha ti nəfe. Kukurən nəpwəhien noien nəha. ³ Ro iamnhi irə, ia nuk me pam, irəha kamhəvi auər a netə, mətə ko həpkenouenou mhə noien ərəha me savənraha, ⁴ ti nəri nə mə nite nani mine kau ko ripkuvehi raka anan mhə noien ərəha.

⁵ Ro pen, nəpin Kristo rinəuvehe ia tīprənə i, rini pen ti Kumwesən mə,
 “Ik ikəpwəh nokeikeien noien nəha kamousi
 əpune narimiru me kauvei pehe mik,
 uə noien nəha kauvei pehe narimnari nepwın
 mwi mik,
 mətə ikinəpnəpenə ia nipwrak.

⁶ Narimiru me nəha kavani əmwesi
 nipwranraha pam ia təkure nifata
 mine narimiru me nəha kavi nitenraha ti noien
 ərəha,
 ik rerim ripkagien mhə ti nirəha.

⁷ Nənə iakini mə, ‘Kumwesən, ətə ro, iou iakauvehe mə tako nəkwam rəmwhen atukwatukw ia nəgkiariien kimərai pen ia nəkukuə səvəi Loa səim sə raməgkiari ia nirak.’ ”

⁸ Ia nəgkiariien nəha irənhə, Kristo rıməkupwən mīni mə, “Ik ikəpwəh nokeikeiien noien nəha kamousi əpune nərimiru me kauvei pehe mik, uə noien nəha kauvei pehe narimnari nəpwın mwi mik. Nərimiru me nəha kauvani əmwesi nıpwranraha pam ia təkure nıfatə, mīne nərimiru me nəha kavi nıtenraha tı noien ərəha, ik rerım rıpkagien mhə tı nırəha.” (In rıni nəgkiariien nəha nəri auər a mə nuvei penien narimnari me nəha m Kumwesən ramesi pen nəfe Loa rani.)

⁹ Mətə Kristo rani mwi mə, “Kumwesən, ətə ro, iou iakauvehe mə tako nəkwam.” Ia nəgkiariien nəha səvənhi ramousi raka nəkwai Kumwesən sə kupwən, mə in trəmri nəkwai Kumwesən sə kurirə.

¹⁰ Nənə nəkwai Kumwesən sə nəha sə kurirə rınaikuas raka noien ərəha me səkitaha nəpın İesu Kristo rıməuvei pen nıpwran m Kumwesən m kuatia a, nənə ko rıpkuvei pen mhə mwi nəpın riti mwi.

¹¹ Nəpın me pam pris me kamhərer mamho wok səvənraha, mamho a nəri kuatia ia nəpın me, mamhəvi nıte nərimiru me, netə sə rıreirei naikuas rakaien noien ərəha me ia nəpın riti.

¹² Mətə Kristo rınəsəni nımıruıen səvənhi memhə m kuatia a tı naikuas rakaien noien ərəha me səvəi nərmama ia nuk nuk me mıpkə mhə sam-pam, nənə kurirə irə in revən məkure ia nıkare Kumwesən mwatuk. ¹³ Ia kwopun nəha in tre-

itenhi meste Kumwesən tro nərmama səməme haməmwəki in həuvehe in trərpwi utə tɪpage nisun mi ia nɪrəha. ¹⁴ Iakani iamɪnhi irə mɪne tɪ nəri nə mə Kristo nɪten rɪnaiu m kuation a mo nərmama me səvənhi hatukwatukw ia nənimen ia nuk nuk me. Nərmama me nəha irəha nəha rino irəha ho ikinan.

¹⁵ Nənə Nənimwɪn Ikinan mwi rani pehe tuku-taha mə nəri nəha ro nɪpərhiɛnɛn. Rani mə,

¹⁶ “Iərɪmənɪ rani mə, ‘Nəgkiariɛn səiou takərihi tərɪni əknekɪn
ia nəpɪn sə truvehe nəkur Isrel tuharə irə ro iamɪnhi irə:

Takəmri pen loa me səiou ia nətərɪgɪɛn səvənraha, nənə mɪrai pen ia rerɪnraha.’ ”

¹⁷ Nənə in rani mwi mə,

“Iou rerɪk trɪpkrhi mhə mwi ia nəpɪn riti
noien ərəha me mɪne noien ourour me səvənraha.”

¹⁸ Mə Kumwesən rɪnenouenou raka nərəhaiɛn me nəha, nənə tukvi mwi netə tɪ noien ərəha tɪ nəfe. Tukəpwəh a noien nəha. ¹⁹ Piak me, təkwtəkɪwuni nəha ia nɪte Iesu kitaha səukurən nuvnɪmwəɪɛn ia kwopun ikinan anan mhəpwəh nehekɪriɛn, ²⁰ mhesi pen suatuk vi sə ramɪru Iesu rɪnəsəvər irə tuku-taha ia nɪpwran mə tsəukurau ia tɪnari nəha raməgher tukuahag kwopun ikinan anan. ²¹ Kitaha səuvəuvehi pris riti səkitaha in rasori mamərɪmənɪ ia nɪmwə səvəi Kumwesən.

²² Narɪmnari me nəha ho nɪpərhiɛnɛn. Ro pen pwəh səuvən ipaka tɪ Kumwesən mhəpwəh nərkɪwafəɪɛn neikuəɪɛn ia rerɪtaha, mhahatətə

10:16: Hip 8:10 **10:17:** Hip 8:12 **10:19:** Hip 4:16 **10:20:** Mat 27:51, Hip 9:8 **10:22:** Lev 8:30, Esik 36:25, Efes 5:26

əknekīn irə, nənə reritaha sə fwe kupwən ram-rhi noien ərəha me səkitaha ruvehe məmher ia nite Kristo, nənə nīpwrataha mwi rəmher, ti nəri nə mə sənaru raka ia nui əmher. ²³ Pwəh səkwətəmhiri əknekīn nini irapwien nəri amasan sə sameitenhi, mhəpwəh nikiukiuien, ti nəri nə mə Kumwesən sə rīmāni mə truvei pehe nəri amasan nəha m kitaha ramo nəgkiariien səvənhi ia nəpīn me. ²⁴ Pwəh sətərig mə tsəfo mhasitu ia kitaha me mhə nokeikeiien mine noien amasan me. ²⁵ Rīpkamasan mhə mə tsəpwəh noien səvəi nousəsimwīnien kitaha me rəmwhen ia nərmama nerpwīn kamho, mətə pwəh sərpwī əknekīn kitaha me, mamho ia nəpīn me ti nəri nə mə kitaha səukurən mə nuveheien səvəi Iesu ruvəuvehe ipaka.

²⁶ Iakani iamīnha irə ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka nīpərhiēnien. Trīni mīnuə samo nəri auər a irə, mamhəmwur pen ia noien ərəha, nənə netə riti mwi riwən anan mə traiu maikuas raka noien ərəha səkitaha. ²⁷ Trīni mīnuə kitaha saməmwur pen ia noien ərəha, nəri kuatia a tsaməti pen i mamheitenhi. Nəri nəha ro nehekīrien i. In nə nəpīn Kumwesən trərpwīn noien ərəha me irə mine napw i raməpnəpan pīk trahi nərmama səməme haməmwəki in. ²⁸ Kimiaha hiəukurən. Trīni mīnuə iərmama riti ramərui Loa səvəi Moses, nənə iərmama kəru uə kahar tuharni irapw in, nənə in traməkeikei memhə. Ko kīpkapi mhə tukwe. ²⁹ Mətə rəfo ia iərmama sə ramavən avən ia Tīni Kumwesən? Kumwesən ruvəni raka nəgkiariien vi səvənhi tukutaha, nənə

nite Tini rərihi tərini əknekin nəgkiariien nəha. Mətə rəfo ia iərmama sə ro nəri auər a ia netə nəha sə rino in ruvehe məmher mo ikinan i? Nənimwın İkinan rauai namasanien səvənhi m nərmama, mətə rəfo ia iərmama sə rani ərəha Nənimwın nəha? İərmama nəha nərpwınien sə Kumwesən tro min ti noien ərəha səvənhi triskai məpi raka nərpwınien səvəi iərmama sə ramərui Loa səvəi Moses. ³⁰ İakani iamınha irə ti nəri nə mə kitaha səuvəukurən raka mə Kumwesən rıməni mə, “İou takərpwın noien ərəha səvəi nərmama, nıpərhiienien iou tako.” Nənə in rıməni mwı mə “İərimənu in trəkiri noien me səvəi nərmama me səvənhi.” ³¹ Kumwesən in ramıru. Trini minuə saməmək ia rəgin mə in trərpwın noien ərəha me səkitaha, nari nəha in nari riti səvəi nehekərien.

³² Mətə rerimiahə tramrhi nəpın kupwən, nəpın hiəpkuvehe vi a ia nukuraanien. Nəpın nəha nəpın skai. Kamo nəmisəien me m kimiahə, mətə hiəpwəh nımweien. ³³ Nəpın me nepwın nərmama kamhəni ərəha kimiahə ia nəmri nərmama, nənə mamho rərəha ia kimiahə. Nəpın me nepwın kimiahə hiamərer kimiahə nərmama səməme kamho rərəha ia nırəha iamınhi irə. ³⁴ Kimiahə hiaməuvehi pəri nəmisəien kimiahə nərmama səməme hamarə ia kalapus. Nəpın nərmama hənəkres narimnari me səkimiahə, mətə rerimiahə ragien a tukwe, ti nəri nə mə hiəuvəukurən raka mə narimnari nepwın nəha ikin səkimiahə, səməme hamasan mhəpi raka, nənə narimnari me nəha tuharə rerin.

³⁵ Ro iamınhi irə tihaməkeikei mhərer əknekin,

10:30: Rom 12:19, Dut 32:36, Sam 135:14 **10:30:** Dut 32:35

10:33: 1Kor 4:9 **10:34:** Mat 6:20, Mat 19:21,29

ti nəri nə mə nərəkuien fwe ikin səkimiaha ramarə sə tihəuvehi. ³⁶Tihaməkeikei mho nətərigien səkimiaha rəpwəmwis mə tiho narimnari me səməme Kumwesən rokeikei. Nənə tihəpkuehi nəfe in ruvəni raka mə truvei pehe m kitaha. ³⁷Ro iamini irə rəmwhen ia Nəkukuə Ikinan rani mə tripkō mhə tui,

“Iərmama i kamini mə truvehe, truvehe, in tripkō mhə tipwə.

³⁸Mətə iərmama atukwatukw səiou trimiru ia nahatətəien səvənhi, nənə trini minuə ramavən rərig rərig, nənə rerik tripkagien mhə tukwe.”

³⁹Mətə kitaha i səpkō mhə iaminha irə. Ko səpkavən rərig rərig mhə mə Kumwesən trouaha kitaha, rekəm. Kitaha nərmama səvəi nahatətəien ia Kumwesən tsəuvehi nimiruien.

11

Kaha kupwən me hənahatətə ia Kumwesən

¹Nahatətəien ia Kumwesən ikukurən amasan mə tikuehi narimnari amasan me ikameitenhi, mani nīpərhiēnien ia narimnari me ipkətə mhə ia nənimem. ²Nahatətəien iamini in nəha nəfe kaha kupwən me həno ro Kumwesən rəgnəgini irəha.

³Nahatətəien ro kitaha səukurən amasan mə Kumwesən rino neiai mine tiprənə mine narimnari me pam ia nəgkiariēn səvənhi, mo narimnari me nəha kamətoni həuku pen ia narimnari me kipkətoni mhə. ⁴Epel in rīnahatətə ia Kumwesən,

10:36: Luk 21:19, Hip 6:12 **10:38:** Rom 1:17, Kal 3:11 **11:1:** Rom 4:18, 2Kor 5:7 **11:3:** Jen 1:1, Sam 33:6, 2Tes 3:5 **11:4:** Jen 4:3-10

ro pen ruvei pen nari riti m Kumwesən sə ramasan məpi raka səvəi Ken. Nənə ti nəri nə mə in rīnahatətə ia Kumwesən iamīnhi irə, nənə Kumwesən rīni irapw mə in iəmə atukwatukw riti, nənə rerin ragien ti nuvehien narimnari me səvənhi. Nīpərhiēnien iəmə nəha ruvamhə raka, mətə noien səvəi nahatətəien səvənhi raməgkiari ihi m kitaha.

⁵ Inok rīnahatətə ia Kumwesən, ro pen kuvehi utə in mə tīpkemhə mhə, nənə kīpkətoni mhə mwī in ti nəri nə mə Kumwesən rīməuvehi raka in ia tīprənə i revən fwe ia neiai. Mətə nəpīn kīpkuvehi raka mhə ihi in, Nəkukuə Ikinan rani mə Kumwesən rerin ragien tukwe. ⁶ Mətə trini minuə iərmama rīpkahatətə mhə ia Kumwesən, in trəfo mo Kumwesən rerin ragien tukwe? In rīreirei anan noien, ti nəri nə mə iərmama riti rokeikei mə truvehe ti Kumwesən, in traməkeikei mīni nīpərhiēnien mə Kumwesən ramarə nənə mamō ramašan m nərmama sēməme haməmwur mə tuhətoni in.

⁷ Noa rīnahatətə ia Kumwesən. Ro iamīnhi irə nəpīn Kumwesən rīnani pen narimnari me min fwe kupwən sēməme nərmama həpwəh ihi nətonien, Noa ramsiai, mamō nəkwān, nənə muvrhəkin nītətə asori riti mə truehimīru nərmama sēməme kamharə ia nəkwai nimwə səvənhi. Ia noien i, Noa ramo pui noien ərəha me səvəi nərmama ia tīprənə, nənə muvehe iərmama riti sə ratukwatukw ia nəmri Kumwesən ti nəri nə mə ramahatətə irə.

⁸ Epraham rīnahatətə ia Kumwesən, ro pen

11:5: Jen 5:24 **11:7:** Jen 6:13-22, Jen 7:1, 1Pit 3:20, Rom 3:22, 4:13 **11:8:** Jen 12:1-5, Wok Me 7:2-4

nəp̄in Kumwesən rəkwein in mə trevən ia tənə əpə riti tukuvei pen min, ro nəkwān, mier, m̄ireirei mə rauəku. ⁹ In r̄inahatətə ia Kumwesən ro pen in rarə ia tənə nəha Kumwesən r̄ino promes mə truvei pen min. Mətə r̄inamarə ia kwopun nəha ia nimwə tapolen rəmwhen a iəpw̄ispw̄is riti. Nənə Aesak m̄ine Jekop irau nəha Kumwesən r̄ino promes m̄inrahar pəri, irau mwi krauarə a ia nimwə tapolen. ¹⁰ Epraham r̄ino iam̄inha irə ti nəri nə mə in rameitenhi mə trevən ia taon riti sə ramərer ia təkure nəri skai riti. Taon nəha, Kumwesən r̄ino mak irə, nənə m̄ino raka ramarə.

¹¹ Sera r̄inahatətə ia Kumwesən, ro pen Kumwesən ruvei pen n̄iskaiien min mə tro t̄ipw̄in. Nəri auər a mə Sera in r̄inəpr̄anemə anan, mətə rərəhi t̄ini ti nəri nə mə in r̄inət̄igite ia Kumwesən sə r̄ino promes min. ¹² Ro pen sət̄oni mə iərmama kuatia a i Epraham r̄inərgharə ipaka remhə, mətə rərəhi iəkunouihi riti, nənə nər̄mama ia kwənək̄wus s̄əvənhi həuvehe mhəp̄ik mhəmwhen ia kəməhau me ia kəpuapen uə n̄ipək̄ir ia n̄ikare t̄asi ko k̄ipk̄əvsini pam mhə irəha.

¹³ Nər̄mama me i irəha pam kamhahatətə ia Kumwesən. Mətə nəp̄in irəha hemhə, irəha həpwəh ihi nuveh̄iien nar̄imnari me nəha s̄əməme Kumwesən r̄ino promes mə truvei pen m̄inraha. Irəha hamət̄oni mə nar̄imnari me nəha haməmak isipw̄in ihi ti n̄irəha, mətə rer̄inraha ramagien p̄ik mə tuhət̄oni. Nənə irəha haməni irapw mə hamarə ia t̄ipr̄ənə i mətə irəha həmwhen a

11:9: Jen 26:3, Jen 35:12,17 **11:11:** Jen 18:11-14, Jen 21:2

11:12: Rom 4:19, Jen 15:5, 22:17, Dut 10:22 **11:13:** Jen 23:4, 1Kron 29:15, Sam 39:12, 1Tes 2:11

iəpwispwis me. Tɪprənə i rɪpko mhə imwənraha pərhiən. ¹⁴ Nəpɪn nərmama haməgkiari iamɪnha irə ramahatən pen mə irəha hamətui imwənraha atukwatukw. ¹⁵ Kamo rerɪnraha ramrhi tənə nəha həməier irə mə in nəha imwənraha atukwatukw ko hərərɪg mwi. ¹⁶ Mətə irəha həpkrərɪg mhə tɪ nəri nə mə hokeikei tənə əpə riti sə ramasan məpi raka, in nəha fwe ia neiai. Ro pen Kumwesən rɪpkauris mhə mə irəha tuhəkwein in mə Kumwesən səvənraha, tɪ nəri nə mə in rɪnəpnəpenə raka ia taon riti səvənraha.

¹⁷ Epraham rɪnahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpɪn Kumwesən raməkiri nahatətəien səvənhi, rəmrutə Aesak ia təkure nifatə. Ia nəpɪn nəha Epraham i Kumwesən rɪno promes me min ramərer mwatuk mə trousi əpune tini anan kuatia. ¹⁸ Kumwesən ruvəni raka tukwe mə, “Epraham, nɪmwɪpwɪm me səməme tuhəuku pen ia Aesak irəha nə takəvsini irəha mə kwənəkʷus me səim.” ¹⁹ Mətə Epraham ramərer mwatuk mə trousi əpune tini, tɪ nəri nə mə rerɪn rarhi mə Kumwesən rukurən noien iərmama rətui mwi ia nemhəien. Ro pen nəpɪn ruvehi raka tini ia nifatə rəmwhen mə in rɪnətui mwi ia nemhəien.

²⁰ Aesak rɪnahatətə ia Kumwesən, ro pen rəfwaki mə Kumwesən trəkwein amasan ia Jekop mɪne Isau, mamɪni irəpw narɪmnari me səməme tuhəpkuvehe ia nəpɪn riti.

²¹ Jekop rɪnahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpɪn ipaka remhə, in rəfwaki mə Kumwesən trəkwein

amasan ia tini Josef mi. In rinərpwi kaskin mərəer əmakəmak, nənə maməgnəgini Kumwesən.

²² Josef rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpın ipaka remhə, in rəgkiari ia nəpın nəha sə kwənəkwus me səvəi nəkur Isrel tuhəier fwe tənə Ijip, mini mə tuhəfo ia nikəkrin me.

²³ Tata mine mama səvəi Moses krinouahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpın Moses rətui, irau krouətoni mə in iəkunouihi amasan riti, nənə krouərkwafə i roueste məkwə kahar. Nənə irau kroupkhekır mhə nəruien nəgkiariien səvəi kig.

²⁴ Moses rinahatətə ia Kumwesən, ro pen nəpın in rupwinari, rəpwəh nəseniien mə tukəkwein in tini prən ouihi səvəi Fero, kig səvəi nəkur Ijip. ²⁵ In revən marə irəha nərmama me səvəi Kumwesən muvehi pəri nəmisəien irəha minraha. In rokeikei sə nəha məpi raka mə in tramregi ramasan ia nagienien i kamregi ramasan irə nəpın ouihi a, nagienien səvəi noien ərəha. ²⁶ Ia nətəien səvənhi, kamo naurisien min ti Kristo sə tripkuvehe ramasan məpi raka nautə me pam ia tənə Ijip. Nətəien səvənhi ro iamınha irə ti nəri nə mə in raməti pen ia nərəkuien sə Kumwesən truvei pen min. ²⁷ Moses rinahatətə ia Kumwesən, ro pen in rier ia tənə Ijip məpwəh nehekiriien ia kig nəha sə niemaha raməpi pik. In ripkəti ərari mhə mə trirərig, mətə ramərəer əknekin rəmwhen mə in ramətoni Kumwesən i iərmama ripkətoni mhə ia nənimen. ²⁸ In rinahatətə ia Kumwesən, ro pen rəmri nəveginien asori nəha Pasova, məmri mwi

11:22: Jen 50:24-25, Eks 13:19 **11:23:** Eks 1:22, 2:2 **11:24:** Eks 2:10-12 **11:26:** Hip 10:34-35 **11:27:** Eks 12:51, Eks 14:13,14, Rom 1:20, 1Tim 1:17, Hip 11:1 **11:28:** Eks 12:21-30

noien i nækur Isrel ho pen netə ia təpinhə ia nimwə me səvənraha kamo agelo sə trouraha nəmritaik me rirapi irəha hemhə.

²⁹ Nækur Isrel me nəha hənahatətə ia Kumwesən, ro pen irəha həpi simwīn ia təsi əruerəv. Irəha hənāvən mhəpi simwīn rəmwhen hamavən ia tīprənə əvəhak. Mətə nəpīn nækur Ijip haməmwur mə tuhəkurirə irəha, təsi rirərig muvehe mousəman irəha həmwhenimw.

³⁰ Nækur Isrel hənahatətə ia Kumwesən, ro pen havən mhəkuraukurau ia nəpai səvəi taon Jeriko meste nəpīn sefen, nənə nəpai nəha rərkwəpir məsas.

³¹ Rehap pran səvəi suatuk in rinahatətə ia Kumwesən, ro pen in rīpkemhə mhə irəha nækur Jeriko səməme hənərui nəkwai Kumwesən. Nækur Isrel həpwəh nousi əpuneien prən nəha ti nəri nə mə rerīn ragien mə truvehi iəmə Isrel mi nəha səməmi kriməuvehe mə trouətoni afafa taon nəha. Irau krauevən fwe ia nimwə səvənhi.

³² Mətə ko iapkəgkiari mhə mwi rəpwəmwis. Səiou nəpīn riwən mə takəgkiari ia Kiteon, Parak, Samson, Jefta, Kig Tevit, Samuel, mine profet me. ³³ Nərmama kupwən me nəha hamahatətə ia Kumwesən, nənə ro pen həuvehi irapw kig me ia naruagəniēn, mho noien atukwatukw me, mhəuvehi nəfe Kumwesən rino promes minraha, mhəsisəg ia tərhui laeon me, ³⁴ mhousi əfi napw asori sə rauək, mhəp mhəvtənhi nərmama səməme hənəuə tuhərai əpune irəha ia nau səvəi naruagəniēn. Irəha nərmama

11:29: Eks 14:21-31 **11:30:** Jos 6:12-21 **11:31:** Jos 2:1-21,
Jos 6:21-25, Jem 2:25 **11:33:** Dan 6:22 **11:34:** Dan 3:23-27

niskaiien səvənraha riwən, mətə Kumwesən ruvei pen niskaiien mīnraha, nənə irəha həuvehe mhəskai ti naruagənien, mho naruagən me səvəi tənə əpə me hap. ³⁵ Nipran nepwīn nəha ikin səməme hənahatətə ia Kumwesən, Kumwesən ro nipwnətīnraha me hətui mwi ia nemhəien. Nərmama nepwīn mwi səməme hənahatətə ia Kumwesən, irəha hənəsēni nərmama səməme haməmwəki irəha ho nəmisəien asori ia nipwranraha. Irəha həkəpwəh mhə nahatətəien səvənraha mə nərmama səməme haməmwəki irəha heivi nari ia nirəha. Irəha hamahatətə ia Kumwesən mə in tro irəha hətui mwi ia nemhəien səvənraha ia nimiruien riti sə ramasan məpi raka. ³⁶ Nənə irəha me nepwīn, nərmama haməfkəmanə ia nirəha, mamhərisi irəha. Nənə irəha me nepwīn, nərmama hərihi irəha ia jen, nənə mhəuvehi puvnimwə irəha ia kalapus. ³⁷ Irəha me nepwīn kinəkwi əpune irəha ia kəruətērei. Nənə kərai əmwesi irəha nepwīn ia so ro nipərīn kəru. Nənə irəha me nepwīn, kinərai əpune irəha ia nau səvəi naruagənien. Nənə irəha me nepwīn hənamarə mamharkahu ia teki nəni mīne sipsip, nautə səvənraha riwən anan. Nəpīn me nərmama hamouraha irəha, mamho rərəha anan ia nirəha. ³⁸ Irəha nərmama amasan me. Tīprənə i ripkəmhwen mhə mə irəha tuharə ikin. Irəha hamarə əpnəpen a fwe ia kwopun akwesakwes ikin, mīne ia təkūər me, mīne ia nipəgi kəpwier me, mīne ia nipəgi tənə me.

³⁹ Nipərhiēnien i nərmama kupwən me nəha,

11:35: 1King 17:17-24, 2King 4:18-37 **11:36:** 1King 22:24-27, Jer 20:2, 37:15, Jer 38:6 **11:37:** 2Kron 24:21

irəha pam kani amasan nəghinraha ipwet mine ti nahatətəien səvənraha, mətə nəpin hənamarə irə həpkuvehi mhə nəfe kino promes irə, ⁴⁰ ti nəri nə mə Kumwesən rinətə raka fwe kupwən nəfe tro m kitaha ramasan məpi raka. Nənə ia nətərigien səvənhi, in rokeikei mə trukupwən mo kitaha minraha səuvehe mho kuatia. Ia noien nəha in rukurən noien kitaha minraha səuvehe mhatukwatukw pam.

12

Kumwesən raməkoui atukwatukw nipwnətın me

¹ Nərmama me nəha hənahatətə ia Kumwesən irəha həmwəhen ia iərmama riti sə rani irapw nəfe rinətoni ia nənimen mə kitaha səukurən niniien nipərhiēnien irə. Irəha həpik kamhərer kuraukurau ia kitaha. Ro iamınhi irə pwəh səfraka nari pəmpəm me pam, mine noien ərəha sə raməkwtəmhiri əknekin kitaha, nənə mhaiu ia naiuēn nəha Kumwesən rinəmri kupwən ia kitaha məpwəh nəpouien. ² Ia nəpin me tsaməti pen a ia Iesu nəha in nukune nahatətəien səkitaha fwe nukunen meste nəkrəkwerin. In rəti ərgarig pen ia nei kamarkuau i mətōni nagienien sə in tragien irə kurirə. Ro iamınhi irə in revən ia nei kamarkuau mo nəri auər a ia naurisien tuko min. Nənə təkwtəkwuni nəha in raməkure ia nıkare jea mwatuk sə Kumwesən raməkure irə mamərımənu.

³ Ramasan mə rerimiahə tramrhi Iesu mə rinəfərer əknekin nəpin nərmama ərəha me kamhəmwəki in, mamho noien ərəha irə, kamo kımiahə hiəregi hiənəpou ia nımiruiēn səkimiahə

mhəpwəh. ⁴ Nərmama me səməme kamho noien ərəha kamho nəmisəien m kimiaha. Rəmwhen mə hiamərer ia naruagənien riti. Mətə kimiaha riti rīpkemhə mhə ihi ia naruagənien nəha. ⁵ Kimiaha tihəpwəh nenouenouien nəgkiariien i raməkwein tini ia kimiaha. Rani mə,

“Nərik, nəpīn Iərimənu raməkoui atukwatukw ik, tikəpwəh noien nəri auər a irə.

Rerim trəpwəh nəpouien nəpīn ranise skai noien ərəha səim.

⁶ Trini minuə Iərimənu rokeikei pīk iərmama riti, nənə traməkeikei məkoui atukwatukw.

Nənə in traməkeikei mo nəmisəien m iərmama sə raməkwein i mə tini mə trəpwəh noien ərəha səvənhi.”

⁷ Ro pen tihərer əknekīn ia nəpīn sikai me. Kumwesən rauvei pehe nəpīn sikai me nəha ti nəkoui atukwatukwien kimiaha. Noien nəha ramahatən pen mə Kumwesən ramo kimiaha rəmwhen mə kimiaha nīpwənətīn me. Iəkunouihi riti riwən sə tata səvənhi rīpkəkoui atukwatukw mhə in. ⁸ Kumwesən raməkoui atukwatukw pam nīpwənətīn atukwatukw me. Trini minuə Kumwesən rəpwəh noien iamīnha irə ia kimiaha nənə nīpwran nə mə rīpko mhə nīpwənətīn atukwatukw me nə kimiaha. ⁹ Ia nīkaren səkitaha nərmama, səkitaha me fwe tata me hənəkoui atukwatukw kitaha fwe kupwən, nənə səsi ai irəha. Mətə rəfo ia Tata səvəi nənimwitaha? Ramasan mə kitaha tseiwaiu mhəsiai mwi in mhəpi raka nənə mhəmīru. ¹⁰ Tata me səkitaha fwe kupwən hənəkoui atukwatukw kitaha nəpīn kwakwa a ia nətərigien a səvənraha. Mətə Kumwesən raməkoui

atukwatukw kitaha mə trasitu ia kitaha, mo kitaha səuvehe mho nəkur ikinan me rəmwhen irə. ¹¹ Kimiaha hiəukurən. Noien i nəkoui atukwatukwien iərmama nəpın kamo ro nəmisəien i. Ripko mhə nari riti kamregi ramasan irə, mətə kurirə irə trukuə kwənkwan ia nimiruien səvəi nərmama səməme kinəkoui irəha irə mheste həpwinari. Kwənkwan nə in i nəmərinuien mine natukwatukwien.

¹² Ro iamınhi irə kimiaha hiənəpou rəgimiaha remhə tihəməkeikei mhəuvehi utə rəgimiaha. Mə nukurhumiaha rinəpou həvi atukw i pwəh riskai.

¹³ Tiho suatuk atukwatukw me nisumiaha travən irə mə sin ia kimiaha nisun rərəha nisun ko ripkərəha anan mhə mier raka mətə tripkamasan mwi.

Tihəməsiari kamo hiameikuə a niregien Kumwesən raməgkiari

¹⁴ Tihəmwur mə tiharə amasan ia nəmərinuien kimiaha nərmama me pam, nənə mhəmwur mə tiho nimiruien səkimiaha ro ikinan. Iərmama sə ripko mhə ikinan, ko ripkətoni mhə nəmri lərimənu nəpın riti. ¹⁵ Tihətui amasan kamo kimiaha riti rarfai ia namasanien səvəi Kumwesən. Tihətui amasan kamo kimiaha riti ruvehe məmwhen ia nuai nei akonə riti sə rukwesər mutə mukuə kwənkwan rərəha. Iərmama sə ro iamınha irə tro nərmama həpik həuvehe mhəmkemik ia noien ərəha. ¹⁶ Tihətui amasan kamo kimiaha nəрман mine nıpran hiəiri əpnəpen kimiaha me. Tihətui amasan kamo kimiaha riti ro nəri auər a ia narimnari ikinan

12:11: Jem 3:17-18 **12:12:** Aes 35:3 **12:13:** Prov 4:26

12:14: Sam 34:14, Rom 12:18 **12:15:** Wok Me 8:23 **12:16:**

Jen 25:33-34

me rəmwhen Isau rino. In rəmri pen nəmri nari ia nasorijen səvəi nəmritaik kuvehi nənimen ia nəveginien plet kuatia. ¹⁷ Kīmiaha hiəukurən mə kurirə in rokeikei mə truvehi mwi nasorijen nəha, nənə markut p̄ik mə tata səvənhi trəkwein amasan irə, mətə rekəm. Nəri auər a mə Isau rinasək p̄ik tukwe, mətə ko r̄ipkr̄er̄ig mhə ia noien nəha sə rino.

¹⁸ Kīmiaha hiəpkuvehe mhə ia təkuer riti rəmwhen təkuer Sinae. Fwe kupwən nəkur Isrel həuvən ia təkuer nəha, mhətoni napw rauək. Nəpitəvien reiwaiu mahakwi nari. Həregi n̄imətagi asori, ¹⁹ mine nasəkien səvəi kisipw. Həregi mwi reri Kumwesən raməgkiari m̄inraha. Nəp̄in həregi nəgkiariien səvənhi, həni mə irəha həpwəh nokeikeiien mə tuhəregi mwi nəgkiariien nəha. ²⁰ Irəha həhek̄ir mətəmn̄imw̄in ti nəgkiariien nəha r̄iməni mə,

“Tr̄ini m̄inuə nari riti r̄irapi təkuer i, nəri auər mə nər̄im̄iru a riti,
mətə tukaməkeikei kəkwi əpune ia kəruət̄erei.”

²¹ Nəp̄in Moses rətoni narimnari me nəha, in mwi r̄iregi rərəha nənə m̄ini mə, “Iou iakinehek̄ir iakinehek̄ir, m̄inamətəmn̄imw̄in.”

²² Mətə kīmiaha hiəuvəuvehe ia təkuer i Saeon, mine taon i imwei Kumwesən sə ram̄iru. In i Jerusalem vi fwe ia neiai, kwopun nagelo me həp̄ik hamousəs̄imw̄in irəha me ik̄in mamhagien ia nəp̄in me. ²³ Hiəuvəuvehe ia nousəs̄imw̄inien

12:17: Jen 27:30-40 **12:18:** Eks 19:16-20, Dut 4:11-12 **12:19:** Eks 20:18-21, Dut 5:22-27 **12:20:** Eks 19:12-13 **12:21:** Dut 9:19 **12:22:** Kal 4:26, Rev 5:11 **12:23:** Luk 10:20

asori sǎvǎi nǎrmama me sǎvǎi Kumwesǎn sǎmǎme hǎmwhen ia nǎmritaik me sǎvǎnhi, kǎmǎrai pen nǎghǎnraha fwe ia neiai. Hiǎuvǎuvehe ti Kumwesǎn sǎ trǎpkǎkiri noien sǎvǎi nǎrmama me pam. Hiǎuvǎuvehe ti nǎnǎmwi nǎrmama amasan me kǎno hǎuvehe mhatukwatukw pam. ²⁴ Hiǎuvǎuvehe ti Iesu sǎ ravi sǎmwǎn nǎrmama mǎne Kumwesǎn ia nǎgkiariien vi kǎnǎrihi tǎrini ǎknekǎn. Nǎnǎ hiǎuvǎuvehe ti netǎ sǎ kǎmǎvi ti noien ǎrǎha ramǎgkiari mani nǎri amasan mǎpi raka nǎfe nǎte Epel rani.

²⁵ Ro iamǎnhi irǎ kǎmiaha tihamǎkeikei mhǎtui amasan kamo hieikuǎ a nǎregiien Kumwesǎn nǎha ramǎgkiari m kǎmiaha. Nǎkur kupwǎn me nǎha sǎmǎme heikuǎ a nǎregiien nǎgkiariien sǎvǎnhi sǎ iǎrmama ia tǎkure tǎprǎnǎ rani ti nǎsuǎpwiriien irǎha, mǎtǎ ko hǎpkap mhǎ nǎpǎn Kumwesǎn rǎrpwǎn noien ǎrǎha sǎvǎnraha. Nǎnǎ trǎni mǎnuǎ kǎtaha seikuǎ a nǎregiien nǎgkiariien sǎvǎi Kumwesǎn sǎ ruku pen fwe ia neiai muvehe mǎ trǎsuǎpwiri kǎtaha, tsǎfo mǎp nǎpǎn trǎrpwǎn noien ǎrǎha sǎkǎtaha? ²⁶ Ia nǎpǎn nǎha fwe kupwǎn reri Kumwesǎn rǎmǎkiukiu ia tǎprǎnǎ, mǎtǎ tǎkwtǎkwuni nǎha in rǎgkiari m kǎtaha mǎni mǎ, “Nǎpǎn riti mwi nǎha ikǎn, iou takǎkiukiu mwi ia tǎprǎnǎ. Ia nǎpǎn nǎha rǎpko mhǎ tǎprǎnǎ ǎpa trǎkiukiu, neiai mwi trǎkiukiu.” ²⁷ Nǎgkiariien nǎha Kumwesǎn rǎmǎni mǎ, “Nǎpǎn riti mwi,” nǎpwrǎn i mǎ in trǎkiukiu ia narimnari me ia tǎprǎnǎ i sǎmǎme in rǎno mǎ truvehi raka irǎha. Mǎtǎ narimnari me sǎmǎme hǎpwǎh nǎkiukiuien

12:24: Hip 8:6, 10:22, 1Tes 1:2, Jen 4:10 **12:25:** Hip 2:1-3, Hip 10:26-29 **12:26:** Eks 19:18, Sam 68:8, Hag 2:6

irəha tuharə rerin.

²⁸ Ro pen pwəh səni tanak ti Kumwesən. Nari riti riwən ko rikiukiu ia nitətə sə in ramərimənu irə. Nənə in ruvəuvei pehe raka nitətə nəha m kitaha. Ramasan mə tsəfwaki min ia noien sə rerin ragien tukwe ia nisaiien mine nehekiriien, ²⁹ ti nəri nə mə “Kumwesən səkitaha rəmwhen ia napw asori riti sə ramahi əmwesi narimnari me pam.”

13

Nəvəhagien sampam

¹ Nokeikeien i hiamokeikei piəvtaha me irə pwəh ramo a iamihhi irə. ² Tihəpwəh nenouenouien mə tihətoni amasan ti iəpwispwis me səməme haməuvehe imwəmiaha. Nərmama nepwīn fwe kupwən həno noien nəha, mhəuvehi puvnimwə nagelo me nepwīn ia nəkwai nimwə me səvənraha, mətə həreirei anan mə irəha nagelo me. ³ Rerimiahā tramrhi nərmama səməme hamarə ia kalapus rəmwhen mə kimiahā mwi hiamarə ia kalapus kimiahā minraha. Rerimiahā tramrhi nərmama səməme nərmama əpə me hamo irəha həregi rərəha anan ia nīpwrənraha. Rerimiahā tramrhi irəha ti nəri nə mə kimiahā mwi hiamregi rərəha ia nīpwrāmiahā rəmwhen ia nīrəha.

⁴ Pwəh nərmama pam həsiai narəien səvəi pran mine iərman səməmi krouarə pəri. Iərman mine pran səməmi krauarə pəri irau trousiai napri pəriien səvənrau ia nəpīn me. Iakani

12:29: Dut 4:24, 9:3, Aes 33:14 **13:1:** Jon 13:34 **13:2:** Rom 12:13, 1Tes 4:9, Jen 18:1-8, Jen 19:1-3 **13:3:** Mat 25:36, Hip 10:34
13:4: Kal 5:19,21, Efes 5:5

iaminhi irə ti nəri nə mə Kumwesən trərpwin noien ərəha səvəi nərman mine nīpran səməme kamhəiri əpnəpen irəha me uə səməme kamhakres irəha me. ⁵ Tihamarə mhəpwəh nokeikei pikien mane. Rerimiahaha traməkeikei magien a ti narimnari me nəha hiaməuvehi rəmwhen ti nəri nə mə Kumwesən ruvəni raka mə,

“Ko iapkwəh mhə ik,

məpwəh nap rakaien ia niram nəpīn riti.”

⁶ Ro iaminhi irə kitaha səukurən niniien nəgkiariien i, mhəpwəh nəmkiəmkiien mə,

“Tərimənu in iasitu səiou,

ro pen iou iakəpwəh nehekīrien.

Nəfe iərmama rukurən noien miou?”

⁷ Rerimiahaha tramrhi nəmə asori me səkimiahaha səməme haməkupwən mhahatən kimiahaha ia nəgkiariien səvəi Kumwesən. Hətərig ro mə hənəfarə irə mheste hemhə. Hətərig irə nənə mhəuvnhi nahatətəien səvənraha. ⁸ Iesu Kristo in ramo a iaminhi irə mine ia nərineiv, ipwet, nənə tramarə a iaminhi irə mine ia nuk nuk me mipko mhə sampam.

⁹ Tihəpwəh nəseniien nahatənien vi me səpəmsəpə həvi raka kimiahaha ia suatuk atukwatukw. Iakani iaminha irə ti nəri nə mə ramasan mə reri iərmama fwe imwə namasanien sə Kumwesən rauvei pehe auər a trasitu irə mo ruvehe mīskai. Rərəha mə truvehe mīskai ia natuakəmien me səvəi nəveginien. Natuakəmien me nəha hərəirei nasituien ia nərmmama səməme kamhesi pen. ¹⁰ Nifatə səkitaha rarə. Mətə pris me səməme kamho wok səvənraha fwe imwə ia

nimwə tapolen, kīpkəsēni mhə irəha mə tuhāni nəvegīnien riti ia nīfatə nəha səkitaha.

¹¹ Ia noien səvəi pris asori anan səvəi nəkur Isrel, nəpīn rousi əpune raka nərimīru, nənə muvehi nīten, muvnimwə fwe kwopun ikinan anan, nənə muvei pen m Kumwesən tī naikuas rakaiēn noien ərəha səvəi nərmama. Mətə kurirə irə həuvehi raka nīpwrai nərimīru nəha mhəuvehi mhəuvani əmwesi fwe iruə kwopun nərmama həpkarə mhə ikin. ¹² Ia noien a mwī nəha, Iesu rīməregi nəmisəien ia taon fwe iruə, mə ia nīten atukwatukw in trəpərhi nərmama me səvənhi, mo irəha nəkur ikinan me. ¹³ Ro iamīnhi irə pwəh kitaha səuvən mhətoni in ia kwopun nəha fwe iruə, mhəregi rərəha kitaha min ia noien i nərmama həno auris in. ¹⁴ Kimiaha hiəukurən. Ia təkure tīprənə i taon atukwatukw riti səkitaha riwən sə tramarə rerin. Mətə kitaha samətui ia taon səkitaha sə trīpkuvehe.

¹⁵ Ro iamīnhi irə ia nəpīn me pam pwəh kitaha saməni irapw nəghi Iesu mə in Iərimənu səkitaha. Noien nəha rəmwhen ia nīmwək mwəki nari kauvani ia təkure nīfatə nīpekin rapein amasan kauvei pen m Kumwesən tī nəgnəgīnīien in. ¹⁶ Tihəpwəh nenouenouien mə tiho noien amasan, nənə mhəriari səkimiaha me narimnari. Noien nəha mwī rəmwhen ia nīmwəkmwəki nari kauvani ia təkure nīfatə nīpekin rapein amasan kauvei pen m Kumwesən rerin ramagien tukwe. ¹⁷ Tihaməkeikei mho nəkwai nəmə asori

13:11: Lev 16:27 **13:12:** Mat 21:39, Jon 19:17 **13:13:** Hip 11:26, 12:2 **13:14:** Hip 11:10,16, Hip 12:22 **13:15:** 2Kron 29:31, Sam 50:14,23, Hos 14:2 **13:16:** Fil 4:18 **13:17:** Esik 3:17, 1Tes 5:12

me səkimiaha nənə mhəšiai irəha. Irəha nəha hamətui amasan ti nimiruien səkimiaha mhəpwəh napwəšien, ti nəri nə mə irəha tuhaməkeikei mhəni irapw ti Kumwesən mə haməuwehi wok nəha mhəfo irə. Tihaməkeikei mho rerinraha ragien ti wok nəha. Trini minuə hiəpwəh noien rerinraha ragien ti wok nəha, noien nəha ko rəpkasitu anan mhə ia kimiaha.

¹⁸ Tihaməkeikei mhəfwaki tukumaha. Kimaha iahəukurən amasan mə noien səkimaha ratukwatukw a, nənə iahokeikei anan mə tahamo a noien amasan ia nəpin me. ¹⁹ Iou iakokeikei anan mə tihaməkeikei mhəres Kumwesən mə iou takrərig pehe akwauakw a tukumiaha.

²⁰ Kumwesən in nukune nəməriniuen. In rino Iərimənu səkitaha Iesu Kristo rətui mwi ia nemhəien səvənhi. Iesu in iəmə asori sə ramətui amasan ti sipsip me səvənhi. Niten kinərihi tərini əknekən nəgkiariien irə, nəgkiariien i tramarə rerin. ²¹ Təkwətəkwuni iakaməfwaki m Kumwesən mə truvei pehe narimnari amasan me pam m kimiaha səməme tuho kimiaha hiəmwhen ti noien nəkwan. Iakaməres in mə ia nasituien səvəi Iesu Kristo in tramo wok ia reritaha mamə nəfe noien ramasan ia nənimen. Pwəh nəgnəginiiien ramevən ti Iesu ia nuk nuk me. Ouəh pwəh ro iamənhi.

²² Piak me, iakaməres kimiaha mə tihəpwəh nəpou akwauakwien ti niregiiien nəgkiariien səiou iakamərpwi əknekən kimiaha irə, nəkukuə i iakimərai m kimiaha rəpwəh nəpwəmwəšien.

²³ Iakokeikei mə tihəukurən mə piəvtaha nəha Timoti, irəha hənəsəni raka in rier ia kalapus. Trini minuə in truvehe akwauakw nənə kimrau min tarouvehe.

²⁴ Kimiaha tihəni tukwini ramanan səkimaha revən ti nəmə asori me pam səkimiaha mine nərmama me pam səvəi Kumwesən nə imwəmiaha. Piəvtaha me ia tənə Itali haməni ramanan tukumiaha.

²⁵ Pwəh namananien tramarə tukumiaha pam.

Nəkukuə Ikinan
The New Testament in the Nafe (Kwamera) language
of Southeast Tanna, TAFEA Province, Vanuatu
Niutestamen long lanwis Nafe blong Vanuatu.
Le Nouveau Testament dans la langue Nafe de
Vanuatu.

copyright © 2013 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Nafe (Nafe)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2019-06-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 22 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

26b0f540-c192-5878-be67-18ede9ab1416